

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัย ได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการดำเนินการวิจัย ต่อไปนี้

ก. เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. ความสำคัญและความหมายของการอ่าน
2. จุดมุ่งหมายของการอ่าน
3. กระบวนการอ่าน
4. ประเภทของการอ่าน
5. แนวการสอนในระดับประถมศึกษา
6. การสอนอ่านจากหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดพื้นฐานภาษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

(ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533)

7. ปัญหาในการสอนอ่าน
8. ปัญหาในการอ่านออกเสียง
9. การวินิจฉัยการอ่านผิดของนักเรียน

ข. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ
2. งานวิจัยในต่างประเทศ

ก. เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ความสำคัญและความหมายของการอ่าน

การอ่านเป็นทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญที่สุด ที่บุคคลสามารถแสวงหาเพื่อความ สำเร็จและความสุขสนุกสนานตลอดชีวิต การอ่านเป็นปัจจัยสำคัญของชีวิตทั้งส่วนตัว และ การงาน จะเห็นได้ว่าในแต่ละวันเราใช้เวลาเพื่อการอ่าน เช่น อ่านหนังสือ หนังสือพิมพ์ จดหมาย คำสั่ง ประกาศ สัญลักษณ์ ฯลฯ บุคคลยิ่งอ่านมากเท่าไรก็จะยิ่งประสบความสำเร็จ ในการศึกษาหรืองาน ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินความสุนทรีย์อันมีค่ายิ่ง (ชุดิมา ลัจจานันท์, 2527) ประเทิน มหาพันธ์ (2519) ได้แสดงทรรศนะว่า การอ่านยังมีคุณค่า หลายประการ เช่น เพิ่มพูนความรู้ เพื่อความบันเทิง เพื่อสนองความต้องการของ แต่ละบุคคล ตลอดจนการสร้างความรู้สึกลงในด้านสุนทรีย์ยะ ได้มีผู้ให้ความหมายของการอ่านไว้ มากมาย ซึ่งมีความแตกต่างและความคล้ายคลึงกัน ดังนี้

ก๊อ สวัสดิพานิชย์ (2503) ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่า "เป็น การแปลความหมายของตัวอักษรออกมาเป็นความคิด และนำความคิดนี้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ ตัวอักษรเป็นเครื่องหมายแทนคำพูด และคำพูดก็เป็นเพียงเสียงที่ใช้แทนของจริงอีกทีหนึ่ง เพราะฉะนั้นหัวใจของการอ่านอยู่ที่การเข้าใจความหมายของคำ" ซึ่งสอดคล้องกับอัมพร สุขเกษม (2523) ที่กล่าวว่า การเข้าใจความหมายเป็นหัวใจของการอ่าน ถ้าอ่านได้ เร็วแต่จับใจความไม่ได้ก็ไม่มีประโยชน์เลย ทิงเกอร์และแมคคัลโล (Tinker and McCullough, 1968) มีความเห็นเช่นเดียวกันว่า ความเข้าใจเป็นจุดหมายของการอ่าน ทุกชนิด การอ่านได้เร็วจะลดความสำคัญลงมาก หากผู้อ่านอ่านโดยไม่เข้าใจ

กิตติชาติ บุญเชื้อ (2520) กล่าวถึงการอ่านว่า

การอ่านเป็นทักษะภาครับอันนำไปสู่ความคิดเช่นเดียวกับการฟัง การอ่านเป็น เสมือนกุญแจวิเศษที่จะไข ไปสู่ความกระจ่างในปัญหาต่างๆ ประการ และยิ่งกว่านั้น

ในแง่จิตวิทยา ก็ถือว่าการอ่านเป็นทักษะที่ต้องใช้กระบวนการอันซับซ้อนซึ่งต้องเกี่ยวข้องกับสัญลักษณ์ที่ใช้แทนความหมายของภาษาพูด เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจความคิดของผู้เขียน

นอกจากนี้ รัญจวน อินทรกำแหง และคณะ (2519) ได้ให้ความหมายของการอ่านสอดคล้องกับ แอดเลอร์ (Adler, 1959) ดังนี้

รัญจวน อินทรกำแหง และคณะ (2519) ให้ความหมายของการอ่านว่า "การอ่านเป็นการแปลสื่อความหมายจากตัวอักษร หรือภาพให้เป็นเรื่องเป็นราวที่เป็นแนวคิด โดยมีความเข้าใจอย่างแจ่มแจ้งและชัดเจน"

แอดเลอร์ (Adler, 1959) กล่าวว่า "การอ่าน หมายถึง กระบวนการตีความหมาย หรือสร้างความเข้าใจ จากตัวอักษรหรือสัญลักษณ์อื่น ๆ ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจมากขึ้น กระบวนการต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดความเข้าใจนี้ เรียกว่า ศิลปะในการอ่าน"

ชมิทธ์ (Schmidt, 1953) ได้ให้ความหมายของการอ่านที่แตกต่างจากนักการศึกษา ดังนี้ "การอ่านเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนยุ่งยาก ยังไม่มีความหมายที่แน่นอน อาจเรียกได้ว่าเป็นทุกสิ่งทุกอย่าง จากคำที่จำได้ ไปสู่ความนึกคิดต่าง ๆ"

การอ่านของแต่ละบุคคลย่อมแตกต่างกันไปตามสภาพของร่างกาย สติปัญญา และอารมณ์ ในการอ่านข้อความเหมือนกัน บุคคลสองคนจะมีความคิดต่างกัน

จากความหมายของการอ่านที่กล่าวมาแล้ว อาจสรุปและเพิ่มเติมได้ดังนี้

การอ่านเป็นการแปลอักษรหรือสัญลักษณ์ออกมาเป็นความคิด และจะมีการสื่อความคิดระหว่างผู้เขียนและผู้อ่าน เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจในความคิดของผู้เขียนอย่างแจ่มแจ้งและชัดเจน และตัวอักษรหรือสัญลักษณ์จะใช้แทนภาษาพูด ซึ่งบางครั้งไม่จำเป็นต้องออกเสียงก็สามารถเข้าใจความหมายหรือความคิดกันได้

จุดมุ่งหมายของการอ่าน

คือ

มิลเลอร์ (Miller, 1972) ได้ให้จุดมุ่งหมายของการอ่านไว้ 6 ประการ

1. อ่านเพื่อจับใจความอย่างคร่าว ๆ
2. อ่านเพื่อจับใจความสำคัญ
3. อ่านเพื่อสำรวจรายละเอียดและจับใจความสำคัญทั่ว ๆ ไป
4. อ่านเพื่อเข้าใจอย่างถ่องแท้
5. อ่านเพื่อใช้วิจารณ์ตามข้อความที่อ่าน
6. อ่านเพื่อการวิเคราะห์ข้อความหรือแนวความคิดในเรื่องที่อ่าน

แฮร์ริส (Harris, 1956) ได้แบ่งจุดมุ่งหมายของการอ่านไว้ 3 ประการคือ

1. อ่านเพื่อพัฒนาสมรรถภาพในการอ่าน
2. อ่านเพื่อจับใจความสำคัญ
3. อ่านเพื่อความเพลิดเพลิน

อัมพร สุขเกษม (2520) ได้แบ่งจุดมุ่งหมายของการอ่านไว้ใกล้เคียงกับของแฮร์ริส คือ

1. อ่านเพื่อความบันเทิงใจหรือพักผ่อน
2. อ่านเพื่อหาความรู้ ผู้อ่านต้องมีพื้นฐานทางการอ่านพอสมควร และต้องมีการจับใจความสำคัญของเรื่อง มีการบันทึกไว้ และบางทีต้องอาศัยการท่องด้วย
3. อ่านเพื่อเสริมสร้างความคิด ผู้อ่านต้องมีความรู้ในเรื่องที่อ่านเป็นอย่างดี ตั้งปัญหาถามตัวเองอยู่เสมอในขณะที่อ่าน แล้วตอบปัญหาให้ตัวเอง จะเป็นการช่วยเสริมความคิดได้เป็นอย่างดี

ประเทิน มหาพันธ์ ได้แบ่งจุดประสงค์ของการอ่านในชั้นประถมศึกษา จำแนกเป็น 3 ข้อใหญ่ ๆ ดังนี้

1. การสร้างทัศนคติที่ดีต่อการอ่าน
2. การพัฒนาทักษะเบื้องต้นของการอ่าน
3. ปลุกฝังนิสัยและความสนใจในการอ่านของบุคคล (ประเทิน มหาพันธ์, 2519)

2519)

การอ่านของเด็กระดับประถมศึกษา ควรมีจุดมุ่งหมายสำคัญ 3 ประการคือ

1. ให้อ่านได้ หมายถึง การพัฒนาทักษะการอ่านของเด็กตั้งแต่เริ่มต้นของการอ่าน พยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ อ่านคำ กลุ่มคำที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย
2. อ่านเพื่อใช้เป็นเครื่องมือหาความรู้ หมายถึง ความสามารถในการอ่านที่นักเรียนนำไปใช้ในการหาความรู้อื่น ๆ
3. อ่านเพื่อความสนุกสนานบันเทิงใจ หมายถึง นักเรียนรู้จักใช้การอ่านเพื่อความบันเทิงสนุกสนาน เป็นการพักผ่อนอย่างหนึ่ง (จินตนา ไบกาชย์, 2528)

เท่าที่กล่าวมาพอจะสรุปจุดมุ่งหมายของการอ่านโดยทั่วไป จะเน้นหลักสำคัญ

3 ประการคือ

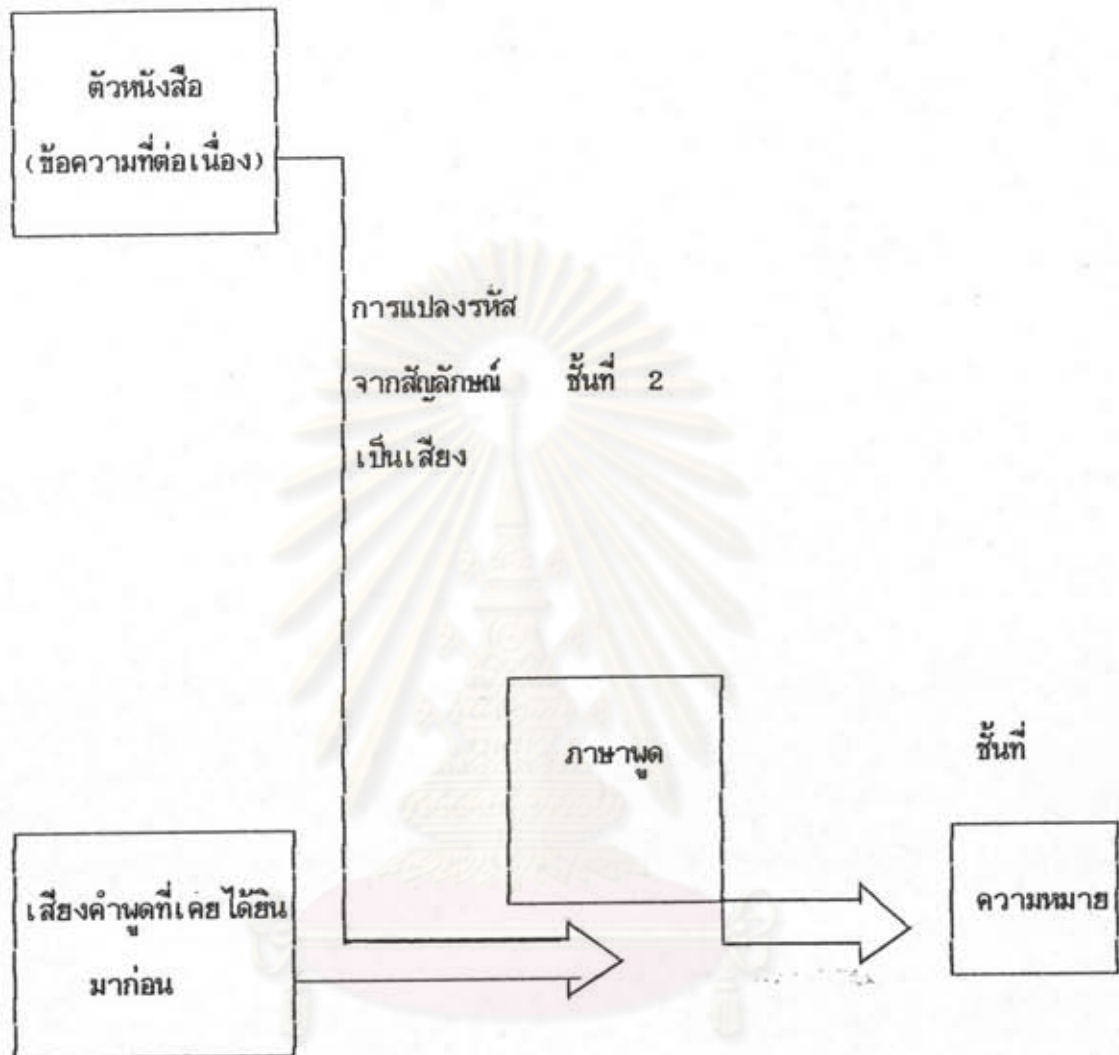
1. อ่านเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน
2. อ่านเพื่อให้เกิดความรู้
3. อ่านเพื่อเสริมสร้างความคิด ให้เกิดความเข้าใจ

กระบวนการอ่าน

ทฤษฎีทางจิตภาษาศาสตร์ (Psycholinguistics) ได้อธิบายกระบวนการของการอ่านไว้ว่า กระบวนการของการอ่านเป็นการแสดงปฏิสัมพันธ์ระหว่างความคิดและภาษา กล่าวคือไม่ว่าผู้อ่านจะใช้วิธีออกเสียงปากเปล่าหรือออกเสียงในใจ ต่างก็ใช้ความคิดของตนเองเข้าไปวิเคราะห์ความหมายของภาษาเขียน ซึ่งใช้ตัวหนังสือเป็นสื่อ นักวิชาการอ่านซึ่งสนับสนุนทฤษฎีจิตภาษาศาสตร์ เช่น Kenneth G. Goodman (1967) ได้สรุปกระบวนการของการอ่านไว้ดังปรากฏในแผนภาพข้างล่างนี้

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชั้นที่ 1

ผู้อ่านในระยะเริ่มแรกหรือยังไม่เก่ง จะรับเอาสัญลักษณ์ทางภาษาเขียนหรือตัวหนังสือ ไปรวมกับประสบการณ์เดิม เกี่ยวกับเสียงหรือคำพูดที่เคยได้ยินมาก่อนจากนั้นก็แปลงรหัสจากภาษาเขียนออกมาเป็นภาษาพูด แล้วแปลงรหัสเสียงภาษาพูดออกมาเป็นความหมาย จึงเกิดความเข้าใจในการอ่านการอ่านออกเสียงใช้กระบวนการเริ่มจากชั้นที่ 1 ไปชั้นที่ 2 และชั้นที่ 3 ตามลำดับ ส่วนการอ่านในใจจะใช้กระบวนการเพียง 2 ชั้น คือ จากชั้นที่ 1 ข้ามไปชั้นที่ 3 เลย ผู้อ่านในใจอาจเป็นเพราะยังติดนิสัยการอ่านออกเสียง คือยังใช้กระบวนการครบ 3 ชั้น เพียงแต่มิได้เปล่งเสียงออกมาเท่านั้น จะเห็นได้ว่าไม่ว่า

ผู้อ่านจะใช้วิธีอ่านออกเสียงหรืออ่านในใจก็ตาม ต่างก็ใช้ความคิดของตนเองไปวิเคราะห์
ความหมายของภาษาเขียน ซึ่งใช้ตัวหนังสือเป็นสื่อ

ลภา จินตเสรี (2521) ได้แบ่งกระบวนการอ่านสอดคล้องกับทฤษฎี
จิตภาษาศาสตร์ไว้ 3 ระดับ ดังนี้

1. ขั้นถอดรหัส คือแปลตัวอักษรออกมาเป็นคำพูด ทั้งนี้เพราะตัวอักษร
ก็คือ คำพูดที่บันทึกไว้เป็นตัวหนังสือนั่นเอง
2. ขั้นทำความเข้าใจ แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ
  - 2.1 ความเข้าใจตามตัวอักษร (Literal Level)
  - 2.2 เข้าใจโดยการตีความ (Interpretative Level)
3. ขั้นประเมินค่า ต้องใช้สมรรถภาพสมองสูงสุดรวมทั้งประสบการณ์เดิม
เพื่อวิพากษ์วิจารณ์เรื่องที่อ่าน

อัญชลี แจ่มเจริญ (2526) กล่าวว่าลักษณะของกระบวนการอ่าน ประกอบด้วย

1. การสัมผัส หมายถึง การที่ตาสัมผัสอักษร
2. การรับรู้เป็นเครื่องสนับสนุนให้เกิดการอ่าน และนำไปสู่การออกเสียง
และแปลความหมาย
3. การเข้าใจความหมาย การที่จะเข้าใจความหมายของคำได้จะต้องผ่าน
การเรียนรู้ และได้รับประสบการณ์หลายอย่าง

4. การใช้ความหมายที่ได้มา เช่น ใช้ความหมายที่ได้มาเพื่อช่วยให้เกิดความรู้และความเข้าใจเรื่องราว สามารถนำไปใช้ในการพูดการเขียนต่อไป

ประเทิน มหาพันธ์ (2523) ได้สรุปว่า กระบวนการอ่านประกอบด้วย 2 กระบวนการ ดังนี้

1. กระบวนการทางกาย เมื่อร่างกายตอบสนองต่อสัญลักษณ์ที่สายตามองเห็น ซึ่งประกอบด้วยทักษะแห่งการเคลื่อนไหวด้านต่าง ๆ เช่น การเคลื่อนไหวของสายตาแล้วส่งข้อมูลที่ได้รับไปยังสมอง

2. กระบวนการทางสมอง ในขณะที่สายตาทกวาดไปตามเส้นของบรรทัดของตัวอักษร ผัสสะต่าง ๆ จะรับรู้ และสมองจะแปลความหมายทันที กระบวนการทางสมองขึ้นอยู่กับกระบวนการทางกายเป็นอย่างมาก เพราะการรับรู้ทางสายตาเป็นการเริ่มต้นของกระบวนการในการอ่าน

ก้อ สวัสดิพาณิชย์ (2505) ได้กล่าวถึงกระบวนการอ่านในด้านการรับรู้ทางสายตา ซึ่งประกอบด้วย

1. การจับตา (Fixation) ได้แก่ ตอนที่สายตาของเราจับเป็นจุด ๆ เป็นเวลาเพียงเล็กน้อยแล้วเคลื่อนต่อไป คนที่ชำนาญจะจับตาน้อยครั้งในบรรทัดหนึ่ง ๆ

2. ช่วงสายตา (Eyespan) ได้แก่ ระยะที่สายตาจับจุดหนึ่งไปยังจุดที่สายตาจับในคราวต่อไป คนที่ชำนาญในการอ่านช่วงสายตาจะกว้างกว่าคนที่ไม่ชำนาญ

3. การย้อนกลับ (Regression) บางทีอ่านไปแล้วเกิดไม่แน่ใจว่า คำที่อ่านไปแล้วหมายความว่าอย่างไร ต้องย้อนกลับมาอ่านใหม่

4. การเปลี่ยนบรรทัด (Back sweep) เมื่ออ่านจบบรรทัดแล้ว เราต้องกวาดสายตากลับทางซ้ายมืออีกเพื่อขึ้นบรรทัดใหม่ คนที่ชำนาญจะเปลี่ยนบรรทัดได้ถูกต้องแม่นยำ ส่วนคนที่ไม่ชำนาญอาจกลับมาอ่านบรรทัดเดิมหรือข้ามบรรทัดไปก็ได้

เสริมศรี หอทิมาวารกุล (2526) ให้ทรรศนะเกี่ยวกับกระบวนการอ่านไว้ว่า การอ่านมีกระบวนการที่สลับซับซ้อน แต่สามารถศึกษาได้อย่างมีระบบและมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นแรก การรู้จักคำ

ผู้อ่านต้องเข้าใจความหมายของคำที่ผู้เขียนถ่ายทอดเป็นตัวอักษรให้เข้าใจตรงกัน และผู้อ่านต้องสามารถแปลรหัสตัวอักษรกลับไปสู่ "เสียง" ในกรณีที่อ่านออกเสียง ดังนั้นผู้อ่านจะต้องเรียนรู้การสะกดคำและความหมาย คำบางคำผู้อ่านอาจไม่มีความหมาย แต่ผู้อ่านจะเข้าใจความหมายของคำเหล่านั้นได้ โดยอาศัยบริบทคือเนื้อความที่แวดล้อมคำนั้น

ขั้นที่สอง การเข้าใจความหมาย

คือเข้าใจในตัวอักษรที่ประสมเป็นคำ กลุ่มคำ หรือประโยค คำบางคำมีหลายความหมายขึ้นอยู่กับบริบทของผู้อ่านแต่ละคน โดยที่ผู้อ่านนั้นอาจจะมีประสบการณ์หรือความรู้เกี่ยวกับคำนั้นอยู่แล้วหรืออาศัยบริบทข้างเคียง

ขั้นที่สาม การมีปฏิริยาต่อสิ่งที่อ่าน

คือการคิดเปรียบเทียบกับประสบการณ์ที่ตนเองมี ส่วนใดเหมาะสมหรือตรงกับความหมายที่แท้จริงของเรื่องที่อ่าน

ขั้นที่ ๒ การรวบรวมความคิด

ผู้อ่านจะต้องตัดสินใจว่าอ่านแล้วมีความเข้าใจเพียงใด สามารถสรุปรวบรวมความรู้ ความคิดและประสบการณ์ที่เคยมี เพื่อเปรียบเทียบแล้วเลือกเฉพาะสิ่งที่ต้องการจำ อาจจะทำให้เกิดความคิดใหม่ ๆ

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า การจับใจความสำคัญจากสิ่งที่อ่าน จะนำไปสู่ความเข้าใจ ในความหมายของคำที่ผู้เขียนถ่ายทอด ในรูปตัวอักษรหรือสัญลักษณ์ ให้เกิดความเข้าใจตรงกัน หรือสามารถถ่ายทอดแนวคิดให้ผู้อ่านวิเคราะห์วิจารณ์ เรื่องราวที่อ่านได้

ประเภทของการอ่าน

วิจิตรา แสงผลสิทธิ์ และคนอื่น ๆ (2520) ได้แบ่งประเภทของการอ่าน ออกเป็น 2 ชนิด คือ

1. การอ่านในใจ เป็นการอ่านเพื่อชวนหาความรู้และความเพลิดเพลินให้แก่ตนเอง เป็นการอ่านที่นับวันจะมีความสำคัญเพิ่มขึ้น นักเรียนควรได้รับการฝึกฝนให้อ่านเป็น ไม่เพียงแต่ให้อ่านได้หรืออ่านออกเท่านั้น แต่จะต้องมีความสามารถต่อไปคือ สรุปความ แปลความ ชยาศความ วิเคราะห์คำ และวิเคราะห์ความหรือเนื้อเรื่อง รวมทั้งวิพากษ์วิจารณ์เนื้อเรื่องได้

2. การออกเสียง ได้แก่

- 2.1 อ่านออกเสียงบทร้อยแก้ว เพื่อสื่อสารให้ผู้อื่นรู้เรื่องและเข้าใจ

- 2.2 อ่านออกเสียงบทร้อยกรองประเภทต่าง ๆ เพื่อความไพเราะให้

ผู้ฟังเกิดความซาบซึ้ง

นอกจากนี้ ทศนีย์ ศุภเมธี (2527) ก็ได้แบ่งประเภทของการอ่าน เป็น 2 ประเภทเช่นเดียวกัน คือ

1. การอ่านในใจ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นมากในชีวิตประจำวัน ที่จะทำให้อัตถุประสงค์ทั้งหมดนั้นบรรลุผล อาทิเช่น การอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ การอ่านเพื่อตอบคำถาม การอ่านเพื่อเรียงลำดับเหตุการณ์ แม้แต่การอ่านเพื่อความเพลิดเพลิน
2. การอ่านออกเสียง มีคุณค่าทางการเรียนมากช่วยให้เด็กมีทักษะมากขึ้น อ่านได้คล่องแคล่ว ถูกต้อง รู้จักความไพเราะของบทหรือกรอนต่าง ๆ

วาสนา เกตุภาค (2521) ได้กล่าวถึงการอ่านในใจ และการอ่านออกเสียงไว้ดังนี้

การอ่านออกเสียงคือ การว่าตามตัวหนังสือเพื่อให้ผู้อื่นฟัง เช่น การอ่านข่าว อ่านประกาศ เป็นต้น การอ่านออกเสียงนั้นผู้อ่านจะต้องอ่านให้ชัดเจนถูกต้องตามหลักภาษา และความนิยม ในการที่อ่านให้ผู้อื่นฟังจะต้องคำนึงถึงระดับเสียงให้ดังพอที่จะได้ยินทั่วถึง ถ้ามีเวลาเตรียมตัวล่วงหน้าก็ควรจะได้อ่านในใจสักทีหนึ่ง เพื่อให้เข้าใจเนื้อเรื่องจะได้แบ่งข้อความจังหวะวรรคตอนได้เหมาะสม สามารถออกเสียงคำให้ชัดเจนถูกต้องและใสอารมณ์ให้เหมาะกับเนื้อเรื่อง

การอ่านในใจ คือ การทำความเข้าใจกับตัวอักษร เป็นการอ่านเพื่อตัวผู้อ่านเอง ผู้อ่านจะได้รับประโยชน์มากหรือน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับระดับความสามารถของผู้อ่านแต่ละคน

อัมพร สุขเกษม (2520) ได้กล่าวถึงข้อแตกต่างระหว่างการอ่านออกเสียง และการอ่านในใจว่า ในส่วนที่เหมือนกันของการอ่านออกเสียงและการอ่านในใจก็คือ การ

ถ่ายทอดภาษาอักษรออกมาเป็นความคิดทั้งสองแบบ แต่มีข้อแตกต่างที่พึงพิจารณาในรายละเอียด
อยู่ก็คือ

1. การอ่านในใจเป็นการถ่ายทอดตัวอักษรออกมาเป็นความคิดโดยตรง แต่การออกเสียงเป็นการถ่ายทอดตัวอักษรออกมาเป็นเสียง และถ่ายทอดเสียงนั้นออกมาเป็นความคิด ดังนั้นการอ่านในใจจึงง่ายกว่า ด้วยเหตุที่มีขั้นตอนน้อยกว่า
2. การอ่านในใจนั้นช่วยให้เราทราบความหมายโดยรวดเร็วกว่า จับใจความสำคัญได้มากกว่า โดยเหตุที่เราสามารถอ่านพอดความผ่านไปเร็ว ๆ และอ่านจับใจความสำคัญอย่างช้า ๆ ได้ แต่การอ่านออกเสียงจะไม่สามารถอ่านตอนใดตอนหนึ่งผ่าน ๆ ไปได้เลย เพราะเราต้องอ่านทุกตัวอักษร
3. การอ่านออกเสียง เป็นการอ่านเพื่อผู้ฟัง แต่การอ่านในใจเป็นการอ่านเพื่อตนเอง ดังนั้นการอ่านออกเสียงจึงต้องคำนึงถึงผู้ฟังเป็นสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะต้องจัดจังหวะการอ่านให้เหมาะสมกับผู้ฟัง
4. การอ่านในใจทำให้เข้าใจเรื่องราวได้เร็วกว่าการอ่านออกเสียง เพราะสามารถเลือกอ่านเฉพาะตอนที่สำคัญได้ ไม่ต้องอ่านทุกตัวอักษร ทำให้อ่านผ่านไปอย่างรวดเร็วได้ ถ้ารู้สึกที่ไม่เข้าใจก็ย้อนกลับมาอ่านใหม่อีกโดยเสียเวลาน้อยกว่าการอ่านออกเสียง

แนวการสอนอ่านในระดับประถมศึกษา

บันลือ นฤกะวัน (2522) ได้เสนอจุดมุ่งหมายในการสอนอ่านไว้ ดังนี้

จุดมุ่งหมายในการสอนอ่าน การสอนอ่านมุ่ง

1. มุ่งให้เข้าใจและสามารถใช้กล่าวในการอ่านเบื้องต้นได้ เช่น การสังเกตการณ์ การกวาดสายตาจากซ้ายไปขวา การเปรียบเทียบ การจำรูปคำและอื่น ๆ เป็นต้น

2. สามารถใช้คำ คำศัพท์ ในการสื่อความหมายได้ทั้งการฟัง การพูด การอ่าน การเขียนได้ตามความเหมาะสมกับวัย

3. ให้สามารถที่จะเลือกหนังสืออ่านตามความต้องการและความสนใจ

4. มีความเข้าใจและรู้จักเก็บรักษาหนังสือให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้

5. รู้จักตรวจค้นเรื่อง การใช้หนังสืออ้างอิง จากพจนานุกรม ปทานุกรม

6. มีความสนใจและเจตคติที่ดีต่อวรรณคดี โดยสามารถอ่านร้อยแก้ว ร้อยกรองที่เหมาะสมกับวัย

ในการสอนภาษาไทยในระดับประถมศึกษา จะพบว่าหลักสูตรได้กล่าวถึงเรื่อง การฝึกทักษะควบคู่กันไปถึง 4 ด้าน คือ ฟัง พูด อ่าน เขียน ในส่วนของการอ่านได้กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการสอนอ่านไว้ ดังนี้

1. ให้มีพัฒนาการทางภาษาไทยในด้าน การ ฟัง พูด อ่าน เขียน

2. ให้มีทักษะในการ ฟัง พูด อ่าน เขียน โดยมีความรู้ ความเข้าใจ ในหลักเกณฑ์ อันเป็นฐานของการศึกษาภาษา

3. ให้มีนิสัยรักการอ่าน รู้จักเลือกหนังสืออ่าน และในเวลาว่างในการ แสวงหาความรู้เพิ่มเติมจากหนังสือ สื่อมวลชน และแหล่งความรู้ต่าง ๆ

คาโรลด์ (Carroll, 1964) (อ้างถึง คุณณฤมล กังวาล ไกล, 2534)

กล่าวว่า การเรียนการอ่านมีหลักสำคัญควรวัด 3 ประการ คือ

1. การเสริมแรง (Reinforcement) เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยในการวางเงื่อนไขในการเรียนการสอน มีความมั่นคงถาวรในการเรียนอ่าน การฝึกอ่านแต่อย่างเดียวน่าจะไม่เพียงพอที่จะทำให้เด็กเรียนอ่านหรือจำคำได้ ต้องอาศัยการเสริมแรงด้วย

2. การหยั่งเห็น (Insight) เป็นการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นโดยพลันของเด็ก แต่เกิดหลังจากเด็กได้ลองผิดลองถูกมาหลายครั้งแล้ว เช่น เด็กเห็นคำว่า "กิน" มาก่อนแล้วพบคำว่า "บิน" เด็กก็จะอ่านว่า "กิน" แต่เมื่อได้รับการสอนหรือได้ลองสะกดดู เด็กก็จะอ่านคำว่า "บิน" ได้ถูกต้อง

3. ทฤษฎีพัฒนาการของเพียเจต์ เพียเจต์กล่าวว่า ความรู้คือประสบการณ์ที่ได้รับการสะสม (Cumulative) มาแล้วในอดีต กล่าวคือ เมื่อเด็กมีปฏิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้าภายนอกแล้ว ได้ผลลัพธ์อันไว้ในตัว เมื่อเด็กพบเหตุการณ์เช่นเดิมอีกเด็กจะผสมผสาน (Assimilation) ความรู้ใหม่กับความรู้เก่า เข้าด้วยกันกับประสบการณ์ที่เกิดความคิดต่าง ๆ ไปใช้ในการทำปฏิริยาตอบสนองสิ่งเร้าที่เด็กพบครั้งต่อไป (Carroll, 1964 : 188)

รัสเซลล์ (Russel, 1961) ได้ให้ข้อเสนอแนะถึงสิ่งที่ครุควรคำนึงในการสอนอ่านไว้ว่า ในการสอนอ่านครุควรได้คำนึงถึงทั้งในด้านทักษะในการอ่าน นิสัยในการอ่าน และทัศนคติต่อการอ่าน กล่าวคือ

1. ทักษะในการอ่าน

ความชำนาญในการอ่านต้องอาศัยการฝึกฝนอย่างเพียงพอ โดยเฉพาะเด็กวัยเริ่มเรียนระดับประถมศึกษา ทักษะต่าง ๆ ที่ครุควรคำนึงถึงคือ

- ก. ความสามารถในการอ่าน คือส่งเสริมให้เด็กอ่านด้วยความเข้าใจ
- ข. ความสามารถในการจำ คือจดจำคำใหม่ ๆ จากตอนที่อ่านได้

ผู้ฟังสนใจ

- ค. ความสามารถในการอ่านออกเสียง โดยมีจังหวะและออกเสียงให้
- ง. มีความสามารถในการอ่านในใจได้เร็วกว่าอ่านออกเสียง
- จ. มีความสามารถในการเลือกและจับกลุ่มความคิด ตลอดจนการตอบ

ปัญหาและเข้าใจคำสั่ง

- ฉ. มีความรู้ในการปรับปรุงแก้ไขแสงสว่างที่ใช้ในการอ่าน
- ช. มีความสามารถในการใช้การอ่าน เป็นแนวทางในการค้นหาความรู้

ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ

2. นิสัยในการอ่าน ควรฝึกฝนเด็กให้เกิดนิสัยที่ดีในการอ่าน ดังนี้

- ก. รู้จักวางหนังสือให้ถูกที่ โดยพิจารณาเนื้อหาจากหนังสือนั้น ๆ
- ข. ถือหนังสือให้ถูกท่า
- ค. ช่วยตัวเองในการใช้วัสดุ หรือหนังสือ เพื่อให้ได้สาระที่ต้องการ
- ง. มีนิสัยรักการอ่านอย่างอิสระ ทั้งเพื่อความเพลิดเพลินและความรู้
- จ. อ่านในใจโดยไม่ต้องใช้นิ้วชี้หรือทำปากขมุบขมิบ
- ฉ. รู้จักเปลี่ยนทิศทางทั้งของหนังสือและร่างกายเพื่อให้ถูกกับทางเดิน

ของแสงสว่าง

3. ทัศนคติที่ดีต่อการอ่าน ครูควรส่งเสริมทัศนคติต่อการอ่านของเด็ก ดังนี้

- ก. มีความสนใจในการอ่าน ทั้งเพื่อความเพลิดเพลินและความรู้
- ข. รู้ถึงคุณค่าของการอ่านหนังสือ และรู้จักใช้ประโยชน์จากการอ่าน
- ค. มีความปรารถนาที่จะแนะนำ เรื่องที่ดี เป็นพิเศษ ให้ผู้อื่น ได้อ่านด้วย
- ง. มีความเข้าใจว่า การอ่านสามารถช่วยแก้ปัญหา และเพิ่มพูน

ประสบการณ์ใหม่ ๆ

จ. มีความซาบซึ้งในคุณค่าของผู้ประพันธ์ที่ ได้เขียนหนังสือ เรื่องนี้ ๆ

ชน

ในการสอนอ่านนั้นมีหลายวิธี และไม่มีวิธีการสอนอ่านวิธีใดที่จะสมบูรณ์แบบในตัวเอง หรือมีประสิทธิภาพมากที่สุด เพราะการสอนอ่านแต่ละวิธีนั้น ย่อมเหมาะสมหรือสถานการณ์ เหตุการณ์แวดล้อม หรือสภาพของเด็กแต่ละคน เนื่องจากเด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้งในด้านความพร้อม ทักษะ ทักษะ และประสบการณ์ ครูสอนอ่านที่ดี ควรทำความเข้าใจในวิธีสอนทุก ๆ วิธี และนำไปตัดแปลงให้เหมาะกับสภาพตามความเหมาะสม

ฉวีวรรณ จึงเจริญ (2516) ได้รวบรวมวิธีการสอนอ่านแนวต่าง ๆ เพื่อประโยชน์แก่ครู ดังต่อไปนี้

1. แนวการสอนอ่านโดยยึดหลักภาษาศาสตร์ เป็นแนวการสอนที่คำนึงถึงหลักของภาษาว่าภาษาคือเสียงพูด ภาษาเขียนต่างจากภาษาพูด องค์ประกอบของภาษาคือหน่วยเสียง หน่วยคำ หน่วยกลุ่มคำ กลุ่มคำอาจเป็นวลี หรือประโยค วิธีสอนแบบนี้ต้องพยายามเน้นให้เด็กให้สังเกต และค้นพบ แยกแยะหลักเกณฑ์ กฎเกณฑ์ของหน่วยเสียงได้เองมากกว่าการท่องจำ

2. แนวทางการสอนโดยใช้ภาพประกอบการสอน เป็นวิธีสอนที่ใช้ภาพสัมพันธ์กับคำ และประโยค ซึ่งเป็นการอธิบายช่วยให้เด็กเรียนง่าย เช่น ใช้บัตรคำ มีทั้งรูปภาพและคำ

3. การสอนอ่านโดยยึดหลักพัฒนาการของเด็ก มีวิธีการสอนที่ถือว่าการจัดกิจกรรมแบบ Responsive Approach เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาการอ่านของเด็ก ซึ่งต้องทำความเข้าใจไปกับปัจจัยทางด้านอื่น ๆ คือสภาวะทางร่างกาย ทางจิตใจ การสอนโดยวิธีนี้ถือว่าพื้นฐาน 2 อย่าง คือความเจริญเติบโตและพัฒนาการในตัวเด็ก กับอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมเป็นพื้นฐานที่ก้าวไปสู่การพัฒนาทางการอ่าน

4. แนวการสอนโดยวิธีการพูด เป็นวิธีการสอนจากภาษาพูด โดยอาศัยจากการฟัง นับว่าเป็นวิธีการสอนที่ประสบความสำเร็จวิธีหนึ่งที่น่าไปสู่การเรียนภาษาอ่าน ภาษาเขียน ในขั้นต่อไป การพูดของบิดา มารดา ญาติพี่น้อง เพื่อน ๆ ที่ใกล้ชิด จะช่วยสร้างความเจริญเติบโตทางภาษาแก่เด็กเป็นอย่างดี ทั้งในด้านส่งเสริมความคิด ความฉลาดอันเป็นพื้นฐานต่อการเรียนอ่านของเด็ก ๆ

5. การสอนโดยยึดหลักวิธีเทียบเสียงหรือการสอนแจกลูก เป็นวิธีการสอนที่ให้เด็กถอดเสียงหรือแปลงเสียงออกมาให้สัมพันธ์กับภาพ และความหมายของคำศัพท์โดยใช้อุปกรณ์และเกมเข้าช่วย วิธีนี้เริ่มต่อเมื่อ เด็กได้รู้จักคำหรืออ่านคำมาแล้วระยะหนึ่ง ซึ่งมีประมวลคำมากพอควรที่สามารถจะใช้คำที่อ่านมาแล้วนี้ไปเทียบเสียงเพื่ออ่านคำใหม่ ๆ ได้ด้วยตนเอง เช่นเด็กเคยอ่านคำว่า กิน มาแล้ว เมื่อพบคำว่า บิน หรือ ดิน ก็จะสามารถใช้คำ กิน เป็นแนวเทียบเพื่ออ่านคำ บิน ดิน ด้วยตนเอง จุดมุ่งหมายในการอ่านด้วยวิธีนี้คือ ให้เด็กอ่านคำได้ด้วยตนเองและจดจำคำได้ทันที

6. การสอนอ่านโดยการสอนสะกดคำ เป็นวิธีการสอนที่ช่วยให้เด็กรู้จักและเข้าใจหลักเกณฑ์การเรียงลำดับอักษรภายในคำหนึ่ง เพื่อช่วยให้สามารถอ่านออกเสียงคำต่าง ๆ ได้ชัดเจน ถูกต้องยิ่งขึ้น และช่วยให้เด็กสามารถเขียนคำเหล่านั้นได้ถูกต้องและแม่นยำยิ่งขึ้นด้วย เช่น กิน สะกดคำ เป็น กอ อ-นอ-กิน การสอนด้วยวิธีนี้มุ่งหมาย 2 ประการ คือ สอนให้สามารถอ่านคำยากได้ด้วยตนเอง และสอนให้สามารถเขียนคำได้แม่นยำ

7. แนวการสอนโดยยึดหลักความรู้สึกนึกคิดที่มต่อตัวเอง วิธีสอนอ่านแบบนี้ จะเริ่มด้วย คำที่เด็กสนใจอยากรู้ก่อน เช่น คำว่า พ่อ แม่ พี่น้อง และอื่น ๆ เพราะคำเหล่านั้นมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของเด็ก เนื่องจากในชีวิตประจำวันเด็กมี พ่อ แม่ พี่น้อง ฉะนั้นเด็กจึงต้องการทราบคำเหล่านั้น

8. แนวการสอน โดยยึดพฤติกรรม โต้ตอบ หรือสนองตอบสิ่งแวดล้อม ซึ่งคล้าย วิธียึดหลักความรู้สึนึกคิดที่มีต่อตัวคน คือความสำคัญอยู่ที่การจัดกิจกรรมการสอน เพื่อสนองความต้องการของเด็ก เพราะฉะนั้นการสอนอ่านตามวิธีนี้ ครูต้องมีวัสดุอุปกรณ์การสอนอ่าน มาก ๆ เช่น รูปภาพ หนังสือภาพ บัตรคำ แผ่นป้าย ภาพชุด เรื่องราว นิทาน แผ่นเสียงและเครื่องบันทึกเสียง

9. แนวการสอน โดยวิธีจัดอันดับการอ่านพื้นฐานจากง่ายไปสู่ยาก เป็นวิธีการสอนที่รวบรวมเอาวิธีการสอนหลายวิธีไว้ด้วยกัน ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน กล่าวคือนำวิธีการเปรียบเทียบเสียงเอามาช่วยการเรียนรู้เกี่ยวกับการเทียบเสียงสระ ในระยะเริ่มแรกและนำแนววิธีอื่น ๆ มาใช้ร่วมกันเป็นการปูพื้นฐานทางการเรียนภาษาของเด็ก แนวการสอนด้วยวิธีนี้ เริ่มต้นด้วยคำที่มองเห็นจากภาพ หรือที่เรียกว่า และมีคำศัพท์อยู่ในวงจำกัดของแต่ละระดับชั้นเรียน

ในปัจจุบันการสอนอ่าน ได้พัฒนาแนวการสอนหลายวิธีด้วยกัน การสอนอ่านในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้มีการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533) ที่สำคัญคือมีการจัดทำหนังสือเรียนภาษาไทยชุดใหม่ขึ้นใช้ทั่วประเทศในปี พ.ศ. 2535

การสอนอ่านจากหนังสือเรียนภาษาไทยชุดพื้นฐานภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533)

ปัจจุบันสภาพสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว วิชาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ ก็เจริญก้าวหน้าไปมาก โดยเฉพาะเทคโนโลยีด้านข่าวสาร จนกลายเป็นสังคมแห่งข่าวสารไป กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้ปรับปรุงหลักสูตรทั้งในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา เพื่อให้หลักสูตรเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้ครูเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน เพิ่มประสิทธิภาพของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการมากขึ้น อันจะช่วย

ให้ผู้เรียนเกิดความคิด ความรู้ ทักษะ เห็นแนวทางในการปฏิบัติ เกิดทักษะ กระบวนการและ มีคุณธรรมตามที่หลักสูตรมุ่งหมายด้วยเหตุผลทางด้านวิชาการและความเปลี่ยนแปลงของ ข้อมูล ที่เกี่ยวข้องกับ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม กรมวิชาการจึง ได้ดำเนินการจัดทำหนังสือเรียน ภาษาไทยชุดใหม่ขึ้นให้โรงเรียนเลือกใช้ได้ นอกเหนือจากฉบับเดิมที่มีอยู่แล้ว ซึ่งยังคงใช้ในการเรียนการสอนได้

หนังสือเรียนภาษาไทยชุดใหม่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 นั้นชื่อว่า ชุดพื้นฐานภาษา หนังสือเรียนชุดนี้ยึดเนื้อหาสาระตามหลักสูตรที่กำหนดให้นักเรียนเรียน เช่นเดียวกับหนังสือเรียนชุดเดิม เช่น การสะกดคำและแจกลูก ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ นักเรียนอ่านคำในภาษาไทยได้ การนำคำพื้นฐาน จำนวน 450 คำ ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 300 คำ ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มาสร้างเรื่องราวให้เด็กอ่าน การสอนเพื่อการสื่อสาร โดยสอนอ่านเป็นคำเป็นประโยค เป็นต้น สรุปแล้ว หนังสือเรียนชุดนี้ยึดหลักสูตรเป็นหลักในด้านเนื้อหาสาระทางภาษา แต่สิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมก็คือ ตัวเนื้อเรื่องที่จะนำมาสร้างเรื่องราวให้เด็กอ่าน จะคำนึงถึงหลัก 2 ประการ คือ

ประการที่ 1 เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ โดยสร้างความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการรักษาสุขภาพ อนามัย การอยู่ร่วมกัน การมีระเบียบวินัย การทำงานร่วมกัน การอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความซื่อสัตย์ การรู้จักประกอบอาชีพ การรักษาวัฒนธรรมไทย โดยเฉพาะการปฏิบัติตนในสังคม การรักท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นของตน เป็นต้น

ประการที่ 2 คำนึงถึงหลักจิตวิทยาและการเรียนรู้ การผูกเรื่องจะต้องให้ สนุกชวนอ่าน เพื่อให้เด็กอ่านคำในสถานการณ์ต่าง ๆ อันจะนำไปสู่การใช้ภาษาที่ดี และอ่านได้รวดเร็ว จำคำได้แม่นยำ

และคำที่นำมาฝึกสะกดคำและแจกลูก จะมีภาพบ่งความหมาย บ้าง สร้างประโยคเพื่อบอกความหมายบ้าง ทำให้เด็กเรียน อ่านโดยรู้ความหมาย ซึ่งตรงกับจิตวิทยาการอ่าน คืออ่านสิ่ง ที่มีความหมายและอ่าน แล้วรู้เรื่อง (เพชรราภรณ์ วันธรรมย์, 2533)

ในการใช้หนังสือชุดนี้ประกอบการสอน สิ่งที่สำคัญคือ วิธีการสอน ซึ่งได้เปลี่ยนแปลงวิธีการสอนต่างไปจากการสอนเดิม ๆ กล่าวคือ แนวทางการสอนอ่านได้มีการศึกษา ค้นคว้า มีแนวทางการสอนหลายแนวทางด้วยกัน สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีแนวทางการ สอนอ่าน ดังนี้ (คณะกรรมการจัดทำหนังสือเรียนภาษาไทยระดับประถมศึกษา, 2533)

1. การสอนอ่านตามแนวทางการใช้ประสบการณ์ทางภาษา (Languge Experience Approach) การสอนวิธีนี้เป็นลักษณะของการจัดกิจกรรมการเรียน โดยสร้าง ประสบการณ์ทางภาษาให้แก่เด็ก ให้เด็กได้คิด ฟัง พูด อ่านและเขียน เป็นหลัก ซึ่งการ สอนวิธีนี้จะ เป็นเครื่องช่วยในการแก้ปัญหาการอ่านของนักเรียนได้วิธีหนึ่ง (Toler, 1990) การสอนอ่าน โดยใช้ประสบการณ์ทางภาษานี้จะสัมพันธ์กับการพูด ฟัง เขียน โดยมีขั้นตอน การสอนดังนี้ (คณะกรรมการจัดทำหนังสือเรียนภาษาไทย ระดับประถมศึกษา, 2533)

ขั้นที่ 1 สร้างประสบการณ์ร่วม ขั้นนี้ครูอาจใช้รูปภาพให้เด็กเรียนดู สนทนาเกี่ยวกับภาพหรือ เล่าเรื่องให้เด็กเรียนฟัง อ่านเรื่องให้ฟัง

ขั้นที่ 2 กระตุ้นให้คิด หลังจากนักเรียนฟังเรื่องราวและดูรูปภาพแล้ว ครูจะซักถาม โดยใช้คำถามนำ ให้เด็กเรียนคิดและอภิปรายร่วมกัน

ขั้นที่ 3 บันทึกข้อความ เมื่อนักเรียนมีความเข้าใจและคิดเรื่องราว ที่ฟังตรงกันแล้ว ให้เด็กเรียนเล่าเรื่องที่ฟัง ครูจะบันทึกข้อความที่นักเรียนพูดลงบนกระดานดำ หรือแผนภูมิ ถ้าเด็กเรียนใช้คำพูดหรือใช้ภาษาผิด ครูจะแก้ไขให้

ขั้นที่ 4 อ่านข้อความที่บันทึก เมื่อครบบันทึกข้อความลงบนกระดาษคำหรือบันทึกลงบนแผ่นตามที่มีนักเรียนบอก ครูจะให้ให้นักเรียนฝึกอ่านข้อความที่บันทึกนั้นเป็นรายบุคคล และเป็นกลุ่มจนนักเรียนอ่านคล่อง จำคำและข้อความได้

ขั้นที่ 5 จัดกิจกรรมการส่งเสริมการอ่านและเขียน เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะทางภาษา

2. การสอนอ่านโดยใช้หนังสือเรียนเป็นหลัก การสอนวิธีนี้เป็นการสอนโดยยึดหนังสือเรียนเป็นหลัก ซึ่งได้จัดลำดับเนื้อหาความยากง่ายของบทเรียนไว้แล้ว บทเรียนแต่ละบทเน้นการอ่าน การสะกดคำ และการใช้ภาษา

คำที่อยู่ในเนื้อหาเป็นคำค้ำยันที่เด็กรู้จักและเป็นคำพื้นฐานที่เด็กจำเป็นต้องใช้ ในชีวิตประจำวันการสอนจะให้เด็กอ่านเป็นคำและเป็นประโยค ดูภาพประกอบเพื่อให้รู้ความหมายและจำคำได้ จากนั้นจึงสอนสะกดคำเพื่อให้เป็นกฎเกณฑ์ไปสู่การอ่านคำใหม่ได้ด้วยตนเอง และสอนเนื้อหาทางหลักภาษาได้ถูกต้อง

3. การสอนอ่านตามแนวทางของหลักภาษาศาสตร์ (Linguistic Approach) การสอน โดยใช้หลักการทางภาษาศาสตร์นี้เป็นการสอนตามหลักการทางวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับภาษา โดยการศึกษาเสียงและความหมายของคำ การสอนโดยใช้หลักการทางภาษาศาสตร์เป็นการสอนสะกดคำและแจกลูกนั่นเอง แต่นำหลักการทางภาษาศาสตร์มาใช้ในการสะกดคำและแจกลูก (บรรเทา กิตติศักดิ์, 2533)

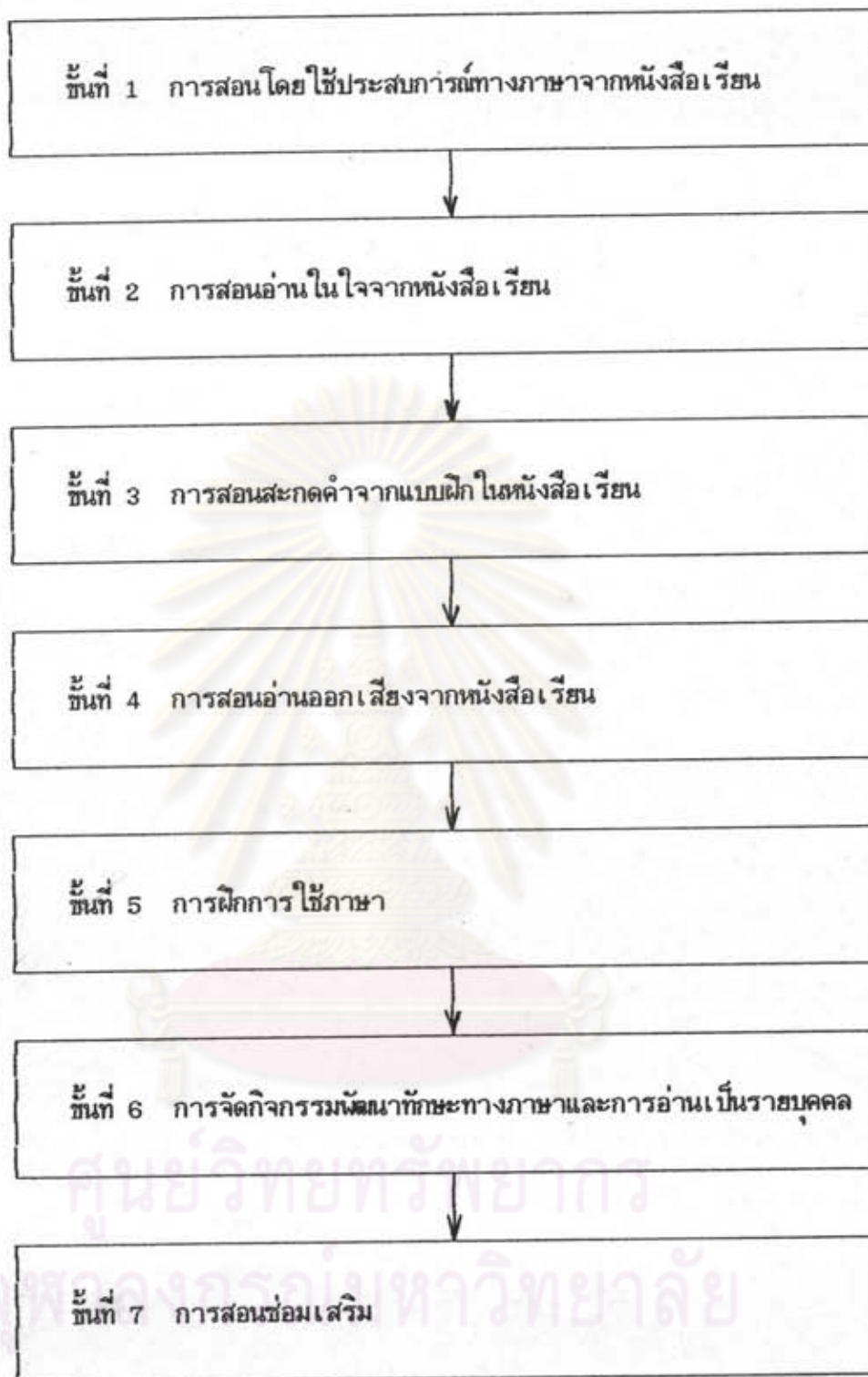
4. การสอนอ่านตามแนวการสอนอ่านเป็นรายบุคคล (Individualized Reading Approach) บางทีเรียกว่าการสอนอ่านอิสระ การสอนโดยวิธีนี้เป็นการสอนอ่านเพื่อปลูกฝังให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน และให้อ่านได้อย่างกว้างขวางตามลำพัง จากการที่ครูจัดหนังสือและวัสดุการอ่านตามความต้องการ ตามความสนใจและตามความสามารถของตนเอง

โดยในขั้นต้นครูอาจต้องช่วยนักเรียนในการเลือกหนังสืออ่าน นักเรียนชั้นโตจะต้องอาศัยสารบัญ
เรื่อง การอ่านข้าม ๆ ช่วยในการเลือกหนังสืออ่าน

การสอนภาษาไทยทั้ง 4 วิธีดังกล่าวข้างต้นนี้ มีทั้งจุดดีและจุดอ่อนในแต่ละวิธี
หากได้นำวิธีการสอนอ่านทั้ง 4 วิธีมาประสมประสานกัน จะช่วยให้การสอนภาษาไทยมี
ประสิทธิภาพมากขึ้น การสอนในหนังสือเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา ฉบับปรับปรุง
พุทธศักราช 2533 นี้ได้เสนอแนวทางการสอนโดยวิธีประสมประสานจาก 4 วิธีข้างต้นโดย
จัดขั้นตอนการสอนตามลำดับแผนภูมิต่อไปนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ในแต่ละขั้นครูจะประเมินผลการเรียนของนักเรียนและสอนซ่อมเสริมไปด้วย

ในการสอนภาษาไทยแก่เด็กชั้นประถมศึกษา นั้น ควรคำนึงถึงเด็กซึ่งมีลักษณะทางสังคมแตกต่างกัน อาจแบ่งได้เป็น 3 พวก คือ

1. เด็กที่ในครอบครัวใช้ภาษาไทยภาคกลาง เด็กพวกนี้จะมีพัฒนาการทางภาษาที่ได้เปรียบ เพราะครอบครัวใช้ภาษาไทยที่เป็นภาษาราชการ
2. เด็กที่มาจากครอบครัวที่พูดภาษาถิ่น เด็กพวกนี้จะออกเสียงเพี้ยนไปจากสำเนียงภาคกลาง ศัพท์ที่ใช้ในครอบครัวไม่ตรงกับศัพท์ที่ใช้ในหนังสือเรียน การสอนจะต้องสอนคำที่มีความหมาย และใช้ภาพประกอบเพื่อสร้างความเข้าใจ
3. เด็กที่มาจากครอบครัวที่ไม่ใช้ภาษาไทย เช่น พวกชาวเขา หรือในถิ่นที่พูดภาษามลายู ภาษาเขมร ภาษาส่วย เป็นต้น เด็กพวกนี้พูดภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง (บรรเทา กิตติศักดิ์, 2533)

การสอนภาษาไทยมีข้อควรคำนึง ถึง

1. การสอนภาษาไทยครูผู้สอนจะต้องเข้าใจสภาพและลักษณะสังคมไทย และต้องเข้าใจลักษณะภาษาไทย การสอนต้องให้สอดคล้องกับพัฒนาการของนักเรียน และการสอนควรมีการสอนทั้งกลุ่มเล็ก กลุ่มใหญ่และการสอนรายบุคคล
2. การสอนภาษาไทยจะต้องจัดหาอุปกรณ์ แบบฝึกหัด
3. การสอนภาษาไทยต้องมีเวลาฝึกทักษะอย่างเพียงพอ
4. การสอนภาษาไทยต้องสอนให้นักเรียนใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารและต้องสอนโครงสร้างของภาษาได้แก่ กระบวนการไวยากรณ์ จะมีโครงสร้าง ประธาน กริยากรรม และมีกระส่วนศัพท์ เช่น คนตาย (นาม-กริยา) ล้างมือ (กริยา-นาม) นอกจากนี้ยังมีคำเกี่ยวกับลักษณะนาม สำนวนเปรียบเทียบ เป็นต้น ซึ่งต้องอาศัยการฝึกฝนให้เพียงพอ และมีตัวอย่างที่ดี (บรรเทา กิตติศักดิ์, 2533)

ครูผู้สอนจึงควรเข้าใจสภาพและสังคมไทย และต้องเข้าใจลักษณะภาษาไทย การสอนต้องให้สอดคล้องกับพัฒนาการของนักเรียน เพื่อมิให้เกิดปัญหาในการสอนอ่าน

ปัญหาในการสอนอ่าน

ในระดับประถมศึกษาการอ่านออกเสียงเป็นสิ่งสำคัญ และจำเป็นอย่างมาก สำหรับครูที่จะต้องทำการสอนให้เด็กอ่านหนังสือให้ออกให้ได้ จุดอ่อนในการสอนอ่านที่สำคัญคือ ครูเน้นการออกเสียงพร้อม ๆ กันมากเกินไป เพราะเป็นภาระง่ายที่จะสังเกตว่าเด็กอ่านคำได้ ถูกต้องหรือไม่ อ่านได้คล่องแคล่วเพียงไร ดังนั้นนักเรียนจึงสนใจออกเสียงให้ดังและถูกต้อง มากกว่าการฝึกให้เข้าใจความหมายและตีความหมายของเรื่องที่อ่าน จึงเป็นผลให้นักเรียน ส่วนมากอ่านข้อความที่กำหนดให้แล้วยังไม่เข้าใจหรือจับใจความไม่ได้ ซึ่งเป็นปัญหาในระดับ ประถมศึกษาทุกระดับชั้น แม้แต่นักเรียนในระดับประถมศึกษาตอนปลาย ผู้ที่สามารถอ่านหนังสือ แล้วเข้าใจเรื่องราวได้ดี มีเพียงร้อยละ 22.80 ซึ่งหมายความว่า นักเรียนส่วนใหญ่อ่านแล้ว ไม่เข้าใจเรื่องราวได้เท่าที่ควร (วงเดือน วรรณไชย, 2520)

เฮลแมน (Heilman, 1967) ให้ความเห็นที่สอดคล้องกันว่า การสอนอ่าน ตามปกติมักจะเน้นการอ่านออกเสียงมากเกินไปทำให้เด็กเสียเวลาไปกับการอ่านออกเสียงเป็น อย่างมาก และเป็นผลให้เด็กอ่านได้ในอัตราช้าลง เด็กพยายามสะกดคำ อ่านคำให้ได้ แต่ไม่ สนใจความหมาย เด็กจำนวนมากจึงอ่านออกเสียงได้ถูกต้อง แต่ตอบคำถามตามเรื่องที่อ่านไม่ได้

สปาเช่และสปาเช่ (Spache and Spache, 1969) ได้อ้างถึงผลการ ค้นคว้าของออสติน (Austin) และมอริสัน (Morrison) ว่า ครูระดับประถมปีที่ 1 และ 2 จำนวนกว่าสองในสามใช้เวลาในการให้เด็กอ่านออกเสียงมากและเน้นการอ่านในใจมากขึ้นใน ชั้นประถมปีที่ 3 และ 4 แต่ครูถึง 30% ในชั้นประถมปีที่ 3 และ 4 ยังคงใช้เวลาส่วนใหญ่ใน การให้เด็กอ่านออกเสียง การที่ผู้เชี่ยวชาญด้านการอ่านคัดค้านการให้นักเรียนอ่านออกเสียงนั้น ก็เนื่องจากวิธีการที่ใช้ในห้องเรียนซึ่งส่วนใหญ่ครูให้นักเรียนผลัดกันอ่านทีละคน ในเกือบทุกวิชา

การอ่านออกเสียงมีทั้งข้อดีและข้อเสีย สปาเช่และสปาเช่ (Spache and Spache, 1969) มีความเห็นเกี่ยวกับข้อดี ดังนี้

1. เป็นการกระตุ้นให้เด็กพยายามรู้คำโดยใช้เสียง
2. ทำให้ครูทราบข้อบกพร่องทางการอ่านของนักเรียน
3. ทำให้ครูทราบความเข้าใจศัพท์ของนักเรียน
4. ทำให้ครูสังเกตวิถีการอ่านของนักเรียนได้
5. ฝึกการอ่านที่ถูกต้องทั้งการแบ่งวรรคตอนและน้ำเสียง
6. ฝึกการแสดงบทบาทสมมติและการอ่านพร้อมกัน
7. เน้นความสำคัญระหว่างภาษาเขียนและภาษาพูด

ส่วนข้อเสีย ก็ได้แก่

1. ทำให้ความเข้าใจลดลง เพราะมุ่งไปที่การออกเสียงคำ
2. ทำให้เด็กที่อ่านดีเบื่อกับที่จะต้องคอยฟังเด็กอ่านซ้ำ
3. ไม่ได้เป็นการฝึกการฟังที่ถูกต้อง

อินดริสโน (Indrisano, 1976) ได้กล่าวถึงข้อดีและข้อเสียของการอ่านออกเสียงได้ว่า มีข้อดีดังนี้คือ ให้ประโยชน์ในการตรวจสอบปัญหาและข้อบกพร่องในการอ่าน การวินิจฉัยปัญหาจากการอ่านออกเสียงเป็นประโยชน์สำหรับครูในการวางแผนปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น การอ่านบทร้อยแก้วร้อยกรอง ช่วยให้เด็กได้ซาบซึ้งกับงานประพันธ์หรือถ้าครูอ่านให้เด็กฟังก็สามารถช่วยให้เด็กรู้จักติดตามไปด้วย ส่วนข้อเสียก็คือ ถ้าเด็กอ่านไม่ได้แต่ครูบังคับให้อ่าน จะกลายเป็นการลงโทษเด็ก เป็นผลให้เด็กเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อการอ่าน

เฮลแมน (Heilman, 1967) ได้เสนอข้อที่ควรคำนึงถึงในการอ่านออกเสียง ดังนี้

1. ผู้อ่านต้องมีจุดประสงค์ที่แน่นอนในการอ่านออกเสียง เช่น ต้องการให้ผู้ฟังได้รับรู้เรื่องที่นำเสนอใจจากสิ่งที่เขากำลังอ่านอยู่

2. ผู้อ่านควรจะสามารถอ่านได้อย่างถูกต้องและเข้าใจจุดประสงค์ของผู้แต่ง
3. เด็กนักเรียนมักจะไม่ได้รับการฝึกฝนที่ดีด้านการฟัง เมื่อผู้ฟังไม่สามารถฟังโดยใช้วิจารณญาณไปด้วย จุดประสงค์ของการอ่านออกเสียงที่ตั้งไว้ก็จะเสียไป
4. การสอนขณะที่นักเรียนกำลังอ่านเรื่องให้เพื่อนฟังมักจะทำลายคุณค่าของการอ่านออกเสียง
5. การให้นักเรียนอ่านออกเสียงมากเกินไปมักจะเป็นผลเสีย ควรเน้นการอ่านออกเสียงที่ดีมากกว่าการแข่งขันกันอ่านอย่างยัดเยียด
6. การอ่านออกเสียงต้องมีได้สลับซับซ้อนหรือยากเกินไปจนกระทั่งผู้อ่านลืมว่า เขากำลังอ่านให้รู้ความหมาย
7. ครูต้องพร้อมที่จะแสดงตัวอย่างการอ่านออกเสียงที่ดีให้แก่เด็ก

ปัญหาในการอ่านออกเสียง

อำเภอ สุจริตกุล (2516) ได้แยกสาเหตุที่ทำให้เด็กมีปัญหาและเรียนได้ช้า ดังนี้

1. มีความบกพร่องทางร่างกาย เช่น ตาไม่ดี สายตาสั้น ตาเอียง ตาเหล่ หรือตาบอดสี หูฟังไม่ถนัด หูพิการ จับเสียงได้เพี้ยนไปจากเสียงจริง อวัยวะในปากบกพร่อง เช่น เพดานโหว่ ปากแหว่ง ลิ้นไก่แยกเป็น 2 แฉก ทำให้พูดไม่ชัดหรือความถนัดผิดปกติ เช่น ถนัดมือซ้าย ถนัดแต่ตาซ้ายหรือมีความถนัดระหว่างมือและตาขัดกัน เป็นต้น
2. มีความบกพร่องด้านสติปัญญา เช่น เด็กที่มีอายุสมองน้อย มักอ่านไม่ได้ มีความสังเกตน้อย ทำให้ไม่เข้าใจสิ่งที่เรียนหรือไม่สามารถสร้างมโนภาพได้ตามข้อความที่อ่าน
3. มีความบกพร่องทางอารมณ์ เป็นคนใจคอหงุดหงิดเข้ากับใครไม่ได้ มีความหงาดระแวง วิวุ่น วิดกกังวลอยู่ตลอดเวลา เด็กที่มีอารมณ์ไม่สม่ำเสมอ นักเรียนไม่เข้าใจ ขาดสมาธิ และไม่มีความมั่นใจในการอ่าน

4. มีความบกพร่องในด้านทักษะการเรียนรู้ กล่าวคือ ได้ทักษะที่ไม่ถูกมาแต่ต้น เช่น อ่านหนังสือด้วยวิธี เคลื่อนสายตาดับตัวอักษร หรือตัวหนังสือทีละตัว ๆ ต้องทำปากขมุบขมิบ ออกเสียงตลอดเวลาที่อ่านในใจ ต้องใช้มือชี้ตัวหนังสือทุกตัวที่อ่าน หรืออ่านไปสะกดไป ทำให้ อ่านได้ช้า เป็นต้น

ศรียา นิยมธรรม และประภัสร์ นิยมธรรม (2520) ได้รวบรวมปัญหาในการอ่านของเด็กไทย ซึ่งตรงกับความเห็นของ อำไพ สุจริตกุล (2516) สาเหตุของปัญหาในการอ่านมีดังนี้

1. ความบกพร่องด้านพันธุกรรม หรือร่างกาย ได้แก่ ความบกพร่องทางสายตาดูการได้ยิน ความสับสนใช้มือซ้าย-ขวา ความพิการทางสมอง เป็นต้น สาเหตุเหล่านี้ทำให้เด็กเรียนอ่านช้า สะกดตัวไม่ถูก แปลความไม่ได้ ออกเสียงไม่ชัด ลิ้มง่าย
2. ความบกพร่องด้านจิตวิทยา เช่น สภาพทางบ้าน ทางโรงเรียน อารมณ์แรงจูงใจ สติปัญญา การปรับตัวทางสังคม

รัชนี ศรีไพรวรรณ (2527) ได้รวบรวมปัญหาในการอ่านของเด็กไทย ซึ่งตรงกับความเห็นของ อำไพ สุจริตกุล (2516) สรุปได้ดังนี้

1. อ่านไม่ได้ มักเป็นปัญหาที่เกิดกับเด็กเริ่มเรียน เพราะยังจำหลักเกณฑ์อะไรไม่ได้ เช่น
  - 1.1 คำที่ใช้อักษรต่ำ และอักษรสูง ที่มววรรณยุกต์
  - 1.2 คำที่สระประสม เช่น เปลี่ยน เหมือน
  - 1.3 คำที่ใช้สะกดไม่ตรงมาตรา เช่น พืช เมฆ บริเวณ

2. อ่านผิดหรือออกเสียงไม่ถูกต้อง ลักษณะที่อ่านผิดมีหลายแบบ

2.1 อักษรนำ เช่น ผลิต ต้องอ่านว่า ผะ - หลิต ไม่ใช่ผลิต

2.2 คำพ้องรูป

2.3 เครื่องหมายประกอบคำ

2.4 การแยกคำหรือแบ่งวรรคตอน เช่น โหนด ต้องอ่านว่า

ละ - โหนด ไม่ใช่ โฉ - นด

3. อ่านออกเสียงผิด มีหลายลักษณะ ได้แก่

3.1 อ่านคู่ตัว ออกเสียงพยัญชนะตัวหนึ่ง เป็นพยัญชนะอีกตัวหนึ่ง
เช่น กูเขาอ่านเป็น ดูเขา คำ ๆ อ่านเป็น ดำ ๆ

3.2 ออกเสียง ร เป็น ล เช่น โรงเรียน อ่านเป็น โลงเรียน

3.3 ออกเสียงคำควบกล้ำผิด เช่น ปรับปรุง อ่านว่า บับปรุง

3.4 ออกเสียงตามภาษาถิ่น

3.5 อ่านยานคาง

3.6 ใช้น้ำเสียงไม่เหมาะสมกับเนื้อหาที่อ่าน

4. อ่านช้า อ่านได้นาทีละ 20 - 30 คำ อาจเกิดจากความเคยชิน
ที่ถูกสอนให้อ่านทีละตัว ไม่ได้ฝึกการเคลื่อนสายตาให้รวดเร็ว และไม่ได้รับการฝึกเรื่อง
การจับสายตาและการกวาดสายตาที่ถูกต้อง

5. จับใจความของเรื่องไม่ได้ ทำให้การอ่านไม่มีความหมายและไร้
ประโยชน์เพราะไม่ได้สาระจากเรื่องที่อ่านเลย

6. อ่านย้อนหน้า ย้อนหลัง ทำให้เสียเวลา

7. อ่านกลับ เช่น บอก อ่านเป็น กอบ เพราะประสาคตาทำงานสลับสน

8. อ่านข้าม ทำให้เสียความเพราะบางทีจะข้ามคำที่สำคัญในประโยค

ศิรินคร วิริยะสิริพันธ์ (เอกสารประกอบวิชาการปรับปรุงการสอนอ่านใน
ระดับประถมศึกษา, 2533) ได้เสนอประเภทของการอ่านผิด ซึ่งเป็นปัญหาทางการอ่านที่
สำคัญ ดังนี้

1. การอ่านข้ามคำ คือ การอ่านข้ามคำบางคำ เช่น บ้านหลังใหญ่อ่านเป็นบ้านใหญ่
2. การอ่านเพิ่มคำ คือ การอ่านเพิ่มคำบางคำในข้อความที่อ่าน เช่น บ้านใหญ่ อ่านเป็น บ้านหลังใหญ่
3. การอ่านลำดับข้อความสับสน คือ การอ่านข้อความกระโดด ไปที่อื่นในข้อความที่อ่าน อาจ ไปอ่านคำก่อนหรือหลังข้อความที่กำลังอ่านอยู่ (Horizontal miscue) หรืออ่านคำที่อยู่ข้างบน หรือข้างล่างได้ข้อความที่กำลังอ่านอยู่ (Vertical miscue) เช่น มานะและมานี อ่านเป็น มานีและมานะ หรือ ดูเจ้าโต อ่านเป็นดูมานี
4. การอ่านกลายเป็นคำอื่น คือการอ่านคำในข้อความที่กำลังอ่านอยู่กลายเป็นคำอื่นเช่น เจ้าโตวิ่ง อ่านเป็น เจ้าโตนั่ง
5. การอ่านออกเสียงประสมคำแก้ไขด้วยตนเอง คือ การอ่านโดยประสมคำดัง ๆ หรือในใจ เด็กอ่านผิดแบบใดแบบหนึ่งข้างต้น แล้วกลับแก้ไขใหม่ด้วยตนเองได้โดยอัตโนมัติ เช่น หยิบไม้กวาด อ่านเป็น หยิบไม้กา หรือ เจ้าโตมา อ่านเป็น พี่โต-เจ้าโตมา
6. การอ่านภาษาถิ่น คือ การอ่านผิดแบบใดแบบหนึ่งข้างต้น แต่เป็นเพราะตามวิธีการพูดภาษาถิ่นของตน เช่น แม่ว่าสุดา อ่านเป็น แม่ว่าให้สุดา

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่าปัญหาการอ่านออกเสียงเกิดจากสภาพทางร่างกาย สภาพทางจิตวิทยา สภาพแวดล้อมที่เกิดจากตัวเด็กเอง หรือเกิดจากตัวครู ซึ่งยังใช้วิธีการสอนอ่านที่ซ้ำซาก ขาดความเข้าใจทางด้านจิตวิทยา การพัฒนาการความสนใจของเด็ก ไม่ได้คำนึงถึงความแตกต่างของบุคคล เมื่อเด็กมีปัญหาการอ่าน ไม่ได้มีการแก้ไขให้มีการอ่านอย่างถูกต้องในที่นี้ ซึ่งจะทำให้การแก้ไขการอ่านของเด็กทำได้ยากขึ้น ครูจึงควรมีการตรวจสอบวินิจฉัยการอ่านออกเสียงของนักเรียนอยู่เสมอ

การวินิจฉัยการอ่านผิดของนักเรียน

การหาข้อบกพร่องในการอ่านของนักเรียน ถ้าได้มาตรฐานและเชื่อถือได้ มักทำในรูปการทดสอบ ในเรื่องการหาข้อบกพร่องด้านการอ่านนั้น ศรียา นิยมธรรม และ ประภัสร นิยมธรรม (2520) กล่าวว่า แบบทดสอบประเภทนี้ประกอบด้วยแบบทดสอบย่อย ๆ เกี่ยวกับคำศัพท์ ความเข้าใจในเนื้อเรื่อง อัตราเร็วในการอ่าน และความสนใจในการอ่าน และประเทิน มหาพันธ์ (2523) ก็กล่าวถึงการประเมินผลการอ่านของเด็กว่าจะต้องทำในระดับรวม ๆ ก่อน โดยต้องเริ่มทำในระดับชั้นเรียน ต่อมาจึงทำในระดับกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย จนถึงการวัดเป็นรายบุคคล เพื่อการวิเคราะห์ค้นหารายละเอียดนำไปสู่การแก้ไขต่อไป

สุจินดา สุปารา (2524) ได้สร้างแบบทดสอบเพื่อวินิจฉัยทักษะในการอ่านภาษาไทยด้านการรู้จักคำสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สรุปผลได้ว่าแบบทดสอบเพื่อวินิจฉัยทักษะในการอ่านภาษาไทย ด้านการรู้จักคำที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้นข้อสอบค่อนข้างง่าย มีค่าอำนาจจำแนกมากกว่า 00 ขึ้นไป ทุกข้อและแบบทดสอบทุกฉบับให้ค่าความเชื่อมั่นและความแม่นยำสูง ซึ่งสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการทดสอบเพื่อค้นหาความบกพร่องในทักษะการอ่านภาษาไทย

และรัตนา ประเสริฐ (2514) ได้นำแบบทดสอบจิตวิทยาภาษาศาสตร์ของมหาวิทาลัยอิลลินอยส์ (Illinois Tests of Psycholinguistic Ability) หรือ ITPA มาสร้างเป็นแบบทดสอบเพื่อวินิจฉัยความสามารถทางการอ่าน 10 ฉบับ ใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่าแบบทดสอบสามารถวัดความทางจิตวิทยาภาษาศาสตร์ได้ตรงตามทฤษฎีของ ITPA และยังสามารถเสนอแนะให้นำแบบทดสอบ ITPA ไปใช้ทดสอบกับเด็กตั้งแต่แรกเรียน เพื่อหาจุดบกพร่องในกระบวนการเรียนรู้ของเด็กในชั้นอนุบาล เป็นการป้องกันปัญหาเด็กอ่านไม่ได้ หรือมีความสามารถทางการอ่านต่ำ

สำหรับแบบทดสอบที่ใช้หาข้อบกพร่องด้านการอ่านนั้น เวลสัน (Welson, 1974) (อ้างถึงใน เน้นุช สุกิตย์, 2526) ได้แบ่งรูปแบบของเครื่องมือที่ใช้ในการทดสอบเพื่อหาข้อบกพร่องในการอ่านไว้ 3 รูปแบบ

1. แบบทดสอบมาตรฐาน (Standardized Tests) เป็นข้อสอบอย่างมีแบบแผนใช้วัดเกี่ยวกับการอ่านคำศัพท์ และความเข้าใจ ซึ่งในต่างประเทศใช้กันอย่างกว้างขวาง ส่วนในประเทศไทย แบบทดสอบการอ่านที่เป็นมาตรฐานยังมีน้อยส่วนใหญ่จะสร้างขึ้นเพื่อใช้ประโยชน์ในการวิจัย

2. แบบทดสอบที่ได้รับการตรวจสอบแล้ว (Prepared Informed) เป็นแบบทดสอบที่มีบริษัทหลายแห่งสร้างขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์ในการวินิจฉัยการอ่านของนักเรียนที่ใช้กันมากในต่างประเทศ ได้แก่ Beta Reading Inventory) เกี่ยวกับการจำ คำศัพท์ คำตรงข้าม การออกเสียงของคำ แบบทดสอบนี้ประโยชน์ในการเลือกหนังสือให้เหมาะสมกับเด็ก และช่วยตัดสินใจว่าเด็กมีทักษะอะไรและต้องการทักษะอะไรเพิ่มเติม ข้อสอบเกี่ยวกับการจำคำจะแสดงให้เห็นว่าเด็กมีระดับความรู้ต่ำอยู่ในระดับใด ข้อสอบเกี่ยวกับคำตรงข้ามจะแสดงให้เห็นว่าเด็กเข้าใจความหมายของคำเพียงใด และข้อสอบเกี่ยวกับเสียงของคำ จะแสดงให้เห็นว่าเด็กสามารถจำแนกเสียงของคำได้ดีเพียงใด ซึ่งจะส่งผลเกี่ยวข้องกับการอ่านของเด็ก ครูจะทราบข้อดีและข้อบกพร่องของนักเรียนแต่ละคน สำหรับแบบทดสอบชนิดนี้ ในประเทศไทยยังไม่มีใครสร้างขึ้น

3. แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นเอง (Teacher Made Informal Inventories) เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดอย่างไม่มีแบบแผน ครูสามารถสร้างแบบทดสอบขึ้นเองเพื่อวัดความสามารถในการอ่าน จะวัดด้านการจำคำศัพท์ การอ่านออกเสียงและการอ่านในใจ เพื่อจับใจความ โดยอาศัยความรู้ทั้งขบวนการอ่านและโครงสร้างของแบบทดสอบ แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้น มีข้อได้เปรียบกว่าแบบทดสอบชนิดอื่น คือ ครูสามารถสร้างได้ครอบคลุมเรื่องที่สอนและเรื่องที่ต้องการวัดได้มากกว่า เพราะครูสามารถเลือกเรื่องที่จะอ่านได้เหมาะสมกับระดับความสามารถในการอ่านของเด็กและสร้างคำถามที่สามารถวัดพัฒนาการของเด็กได้อย่างถูกต้องในเรื่องการใช้แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นเองนี้ ประเทิน มหาพันธ์ (2523) ได้กล่าวถึงคุณค่าของแบบทดสอบชนิดนี้ว่าช่วยทำให้ครูเข้าใจเด็กได้เป็นอันมากเกี่ยวกับการอ่าน ช่วยให้ครูทราบความก้าวหน้าและข้อบกพร่องในการอ่านของเด็ก การที่ครูได้ทราบข้อมูลเช่นนี้ทำให้ครูสามารถปรับวิธีการสอนของตนได้อย่างเหมาะสม สามารถแบ่งกลุ่มของเด็กได้เหมาะสมกับความต้องการของเด็ก นอกจากนี้ ยังช่วยให้ครูจัดหาวัสดุอุปกรณ์ได้อย่างเหมาะสม

ในต่างประเทศมีการใช้เครื่องมือตรวจหารายละเอียดความบกพร่องในด้านทักษะทางการอ่านของนักเรียน โดยการใช้เทคนิคการวัดผลและการทดสอบเข้ามาช่วย ซึ่งได้แก่แบบทดสอบวินิจฉัยทักษะในการอ่าน (The Diagnostic Reading Test) แบบทดสอบวินิจฉัยทักษะในการอ่าน มีผู้สร้างและนิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย ทั้งนี้เพราะว่าการอ่านเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งในกระบวนการเรียนและสามารถแบ่งแยกทักษะในการอ่านออกเป็นทักษะย่อย ๆ เพื่อทำการทดสอบได้อย่างชัดเจน (Mehrens and Lehmann, 1973) โดยในแบบทดสอบวินิจฉัยทักษะในการอ่านนั้น จะแบ่งออกเป็นแบบทดสอบย่อย (Subtest) หลายฉบับ แต่ละฉบับจะทดสอบตามทักษะย่อยของการอ่านที่แตกต่างกัน ซึ่งทักษะการอ่านที่สำคัญ ตามที่แบบทดสอบวินิจฉัยทักษะการอ่านของสแตนฟอร์ด (The Stanford Diagnostic Reading Test) ได้วิเคราะห์และสร้างขึ้น ใช้ทดสอบกับนักเรียนเกรด 2.5-4.5 มีอยู่ 7 ด้าน คือ คำศัพท์ ความเข้าใจในการอ่าน การจำแนกการฟัง การแบ่งพยางค์ เสียงต้นและเสียงท้าย การผสมเสียงให้เป็นคำ และการจำแนกเสียง ผลจากการใช้แบบทดสอบจะทำให้สามารถทราบได้อย่างละเอียดว่า เด็กนักเรียนคนใดที่บกพร่องและบกพร่องในทักษะย่อยด้านใดของการอ่าน ยิ่งกว่านั้นการวิเคราะห์รายละเอียดที่ได้จากคำตอบของนักเรียนในแต่ละข้อ หรือแต่ละกลุ่มข้อสอบในแบบทดสอบย่อย ๆ นี้จะทำให้ทราบถึงสาเหตุของความบกพร่องนั้น และเป็นแนวทางในการจัดหาวิธีสอนซ่อมที่ตรงจุดให้กับนักเรียนเป็นรายบุคคลต่อไป (Thorndike and Hegen, 1969)

สำหรับการวิเคราะห์สาเหตุของความบกพร่องในการอ่านนั้น อัดัมส์ และเทอร์เกอร์สัน (Adams and Torgerson, 1956) (อ้างถึงในสมเกียรติ ปดิษฐพร, 2526) ได้ศึกษาไว้ดังนี้

1. ความบกพร่องเกี่ยวกับนิสัยในการอ่าน ซึ่งได้แก่ อ่านข้ามคำ อ่านเพิ่มคำ อ่านสลับคำ อ่านทีละคำ อ่านออกเสียงสระมากไป อ่านไม่เว้นวรรคตอน อ่านขึ้นไปตามคำ อ่านกลับคำและออกเสียงผิด

2. ความบกพร่องเกี่ยวกับรูปของคำศัพท์
3. ความบกพร่องในการวิเคราะห์คำ ซึ่ง ได้แก่
  - 3.1 วิเคราะห์ตัวอักษรผิด
  - 3.2 วิเคราะห์เนื้อเรื่องที่ผิด
  - 3.3 การวิเคราะห์การสะกดคำโดยอาศัยเสียงเป็นเกณฑ์ผิด ซึ่ง ได้แก่ ความบกพร่องที่เสียงต้น การผสมเสียงต้น สระกลางคำ เสียงท้าย การผสมเสียงท้าย การแบ่งพยางค์
4. ความบกพร่องเกี่ยวกับความหมายของศัพท์ ซึ่ง ได้แก่ ความบกพร่องเกี่ยวกับความหมายของศัพท์ที่คล่องปาก ศัพท์ทั่วไป และศัพท์เฉพาะ
5. ความบกพร่องในด้านความเข้าใจในการอ่าน ซึ่ง ได้แก่ บกพร่องในด้าน การเล่าเรื่องที่อ่าน การระลึกถึงความจริง การเขียนตามคำบอก การหาแหล่งที่เป็นศูนย์รวม ความคิดการแสดงความคิดเห็น การย่อใจความ และการสรุปความ
6. ความบกพร่องด้านความเร็วในความเข้าใจในการอ่าน ซึ่ง ได้แก่ การรับรู้คำช้า และการรู้จักคำน้อย

เวลสัน (Welson, 1972) (อ้างถึงในเพ็ญเช สุกิตย์, 2526) ได้ให้ข้อเสนอแนะในการวิเคราะห์การอ่านทั้งข้อดีและข้อบกพร่อง สำหรับข้อดีจะชี้ให้เห็นการกระทำของเด็กในด้านบวก และจะสะท้อนให้เห็นทั้งทัศนคติ และทักษะของเด็กด้วย การวิเคราะห์ข้อดีและข้อบกพร่องในการอ่าน Welson ได้เสนอให้พิจารณามีใจความดังนี้

1. **นักเรียนอ่านออกเสียงคำได้ทันทีและแม่นยำ**

ข้อดี : เกิดจากความสามารถในการใช้สายตา การมองเห็นคำศัพท์และจำรูปแบบคำได้

ข้อบกพร่อง : ไม่มี

2. นักเรียนไม่ยอมออกเสียงของคำ แม้จะรอถึง 5 วินาทีแล้ว

ข้อดี : ไม่มี

ข้อบกพร่อง : เกิดจากทักษะในการมองเห็นคำศัพท์ที่ไม่ชัดเจน

3. นักเรียนลังเลใจในการออกเสียงคำ แต่ในที่สุดจะออกเสียงคำได้

หลังจากรืรออยู่ระหว่าง 2 - 5 วินาที

ข้อดี : ใช้ทักษะในการมองคำไม่ค่อยชัดเจนนัก และหลังจากที่ดู

สัญลักษณ์ระลอกคำออกมาได้

ข้อบกพร่อง : เกิดจากความสามารถในการมองเห็นคำศัพท์

4. นักเรียนสามารถอ่านคำได้เพียงบางส่วนของคำ คืออ่านได้ไม่ถูกต้อง

ทั้งคำ (เช่น ta แทน table)

ข้อดี : เกิดจากทักษะในการแบ่งส่วนของคำในการออกเสียง ใน

กรณีเช่นกับพยัญชนะต้นและเสียงสระ

ข้อบกพร่อง : การมองเห็นคำศัพท์ บางที่ขึ้นอยู่กับปัญหาในการปรับตน

เกิดปัญหาจากการที่ไม่สามารถอ่านออกเสียงบางส่วนของคำได้

5. นักเรียนพยายามสะกดให้ได้ทั้งคำ แต่สะกดผิด (เช่น tinkle แทน

table)

ข้อดี : สามารถสะกดคำบางคำบางส่วนให้ถูกต้องได้

ข้อบกพร่อง : อาจเกิดจากปัญหาในด้านสายตา การมองเห็นคำศัพท์

หรือเกิดปัญหาในการสะกดส่วนของคำผิด

6. นักเรียนอ่านคำแทนคำอื่นโดยที่มีความหมายเหมือนกัน (เช่น Kittan

แทน cat)

ข้อดี : เกิดจากการเชื่อมโยง มองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างคำกับ

ความหมายของคำ

ข้อบกพร่อง : ไม่เห็นความสำคัญของรูปแบบของคำ บางที่อาจจำ

ความหมาย

7. นักเรียนอ่านเป็นคำ อ่านทีละคำ (อ่านได้ถูกต้องทุกคำ แต่อ่านช้า และหยุดระหว่างคำเป็นระยะ ๆ และมีการเน้นเสียงหนักที่คำอย่างเด่นชัด

ข้อดี : ทักษะในการแปลรหัส (Decoding Skills)

ข้อบกพร่อง : การเดาจากเนื้อความแวดล้อมที่หะความหมาย การมองเห็นคำศัพท์ และทักษะเกี่ยวกับความเข้าใจภาษา

8. นักเรียนไม่เป็นตัวของตัวเองในขณะที่อ่านออกเสียง

ข้อดี : ไม่มี

ข้อบกพร่อง : เกิดจากความสับสนโดยตรง บางทีอาจเกิดจากปัญหาทางด้าน การมองเห็น หรืออาจเกิดจากการเพ่งเล็งการแปลรหัส (Decoding) มากเกินไป

9. นักเรียนสังเกตเห็นเครื่องหมายวรรคตอนและแบ่งวรรคตอนได้ถูกต้อง

ข้อดี : เกิดทักษะความเข้าใจภาษา รู้วิธีการใช้เครื่องหมาย

วรรคตอน

ข้อบกพร่อง : ไม่มี

10. นักเรียนไม่ได้สังเกตเห็นเครื่องหมายวรรคตอน

ข้อดี : ไม่มี

ข้อบกพร่อง : คำอาจจะยากเกินไปจนนักเรียนไม่ได้สังเกตเห็นเครื่องหมายวรรคตอน ไม่มีทักษะความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้เครื่องหมายวรรคตอน

11. นักเรียนมีปัญหาในการตอบคำถาม ถึงแม้ว่าเขาจะเข้าใจความหมายและอ่านคำทุกคำในเรื่องนั้นได้ ในการอ่านออกเสียงนั้นจะตรวจสอบความเข้าใจในการอ่านขึ้นอยู่กับความเข้าใจในการอ่านออกได้ แต่ทักษะความเข้าใจเนื้อเรื่องที่สูงกว่านี้สามารถวิจัยได้จากการอ่านในใจ

ข้อดี : การเข้าใจความหมาย

ข้อบกพร่อง : ถึงแม้จะเข้าใจคำแต่ละคำก็ไม่เกิดความเข้าใจในเนื้อเรื่องขาดการพัฒนาความคิดรวบยอดและการจำคำ

สมิตรา อังวัตถกุล (2525) ได้กล่าวถึงแนวทางแก้ไขข้อบกพร่องในการอ่าน ดังต่อไปนี้

1. การชี้คำที่อ่าน นักเรียนที่อ่านช้าบางคนมักจะใช้นิ้ว ปากกา ดินสอ ไม้บรรทัด หรือสิ่งอื่นชี้คำที่อ่านทีละคำ บางคนก็ใช้ไม้บรรทัดคั่นไว้ตามบรรทัด วิธีการเช่นนี้เหมาะสำหรับผู้เริ่มหัดอ่านใหม่ ๆ เช่น เด็กชั้นประถมศึกษาเพราะยังกลัวสายตาหรือเปลี่ยนอ่านบรรทัดใหม่ไม่คล่องแคล่ว แต่สำหรับนักเรียนมัธยมซึ่งอ่านได้คล่องแคล่วและสายตาสามารถเปลี่ยนบรรทัดได้อย่างรวดเร็วแล้วไม่ควรใช้วิธีดังกล่าว การแก้ไขควรใช้กระดาษหรือบัตรวางทาบที่ละบรรทัดแล้วให้นักเรียนกวาดสายตาตามอ่านอย่างเดียว ส่วนมือให้วางไว้บนตักหรือถือหนังสือไว้ทั้งสองข้าง

2. การเคลื่อนไหวศีรษะ เมื่อนักเรียนพยายามจะอ่านอย่างรวดเร็ว เช่น ในการทดสอบการอ่านที่จำกัดเวลา จะเห็นว่านักเรียนบางคนมีการส่ายศีรษะไปตามบรรทัดโดยที่ตนเองไม่รู้สึกรู้สึกรู้สึกตัว ครูควรบอกให้เลิกทำเช่นนั้น เพราะทำให้กล้ามเนื้อตึงเครียด และนักเรียนจะรู้สึกเหนื่อยง่าย เนื่องจากศีรษะเคลื่อนไหวช้ากว่าสายตามาก วิธีแก้ไขคือ เวลาอ่านให้ตั้งศีรษะตรง ถ้ายังส่ายศีรษะอีกให้ใช้มือทั้งสองจับไว้ แล้วใช้เฉพาะสายตากวาดไปมา

3. การเคลื่อนไหวตามปกติแล้วตาควรหยุดอยู่กับที่เป็นช่วง ๆ ในประโยคหนึ่งควรหยุดตาอยู่กับที่เพียงครั้งเดียวหรืออาจจะหยุดสองครั้ง ถ้าหากเป็นประโยคยาว การเคลื่อนไหวตามปกติได้ดังนี้

การหยุดอยู่กับที่ (Fixation) การอ่านหนังสือแต่ละบรรทัด ผู้พิมพ์ข้อบกพร่องในการอ่านจะหยุดหลายครั้งและใช้เวลาหยุดอยู่กับที่นานกว่าผู้ที่อ่านได้ดี

ช่วงสายตา ผู้พิมพ์ช่วงสายตากว้างจะอ่านได้รวดเร็วและไม่เหน็ดเหนื่อย เพราะไม่ต้องกวาดสายตา ส่วนผู้พิมพ์ช่วงสายตามแคบจะอ่านได้ช้าเนื่องจากต้องกวาดสายตาตลอดเวลา การฝึกช่วงสายตานั้น ในต่างประเทศมีเครื่องมือช่วยแต่ในประเทศไทยยังไม่แพร่หลาย เราอาจฝึกให้นักเรียนอ่านข้อความที่มีช่วงกว้างขึ้น

นอกจากนี้ ครูควรย้ำให้นักเรียนเข้าใจว่าการอ่านหนังสือให้เข้าใจนั้น ไม่ใช่อ่านเป็นคำ ๆ เราต้องอ่านทั้งประโยคหรือทั้งตอนจะได้เข้าใจความหมายโดยรวม

4. การมองย้อนกลับ สิ่งที่เกิดจากการสังเกตการเคลื่อนไหว คือ การมองย้อนกลับไปอ่านบรรทัดเดิม เพราะหลงทางหาบรรทัดไม่พบ เนื่องจากข้อความในแต่ละบรรทัดยาวเกินไป วิธีแก้ไข คือ ทำให้ความยาวของแต่ละบรรทัดสั้นลง เว้นช่วงห่างระหว่างบรรทัดให้กว้างขึ้น แล้วทำเครื่องหมายที่จุดเริ่มต้นบรรทัด

นอกจากนี้พบว่า เด็กบางคนมักจะมองย้อนกลับ ไปอ่านคำหรือกลุ่มคำใหม่อีกครั้งเพราะไม่แน่ใจ ครูจึงควรให้อ่านเรื่องง่าย ๆ ก่อน การย้อนกลับจะได้บ่อยลง

5. การอ่านทีละพยางค์ นักเรียนบางคนจะอ่านทีละพยางค์ วิธีแก้ไขคือฝึกให้อ่านเป็นคำแล้วจึงให้อ่านเป็นประโยค

6. การอ่านคำทุกคำในข้อความ การแก้ไขการอ่านทีละคำนี้ต้องใช้วิธีฝึกให้อ่านมาก ๆ ทุกวัน และทำแบบฝึกหัดเกี่ยวกับการอ่านโดยสม่ำเสมอ อีกทั้งฝึกการกวาดสายตาด้วย ครูควรทำความเข้าใจกับนักเรียนว่าเราจะ ได้รับความหมายของสิ่งที่อ่านจากประโยคหรือวลีหรือข้อความมิใช่จากคำ ๆ เดียว

7. การอ่านโดยใช้เสียง นักเรียนบางคนมักจะออกเสียงในขณะที่อ่านโดยอาจจะกระซิบอ่านให้ตนเองฟัง หรือเคลื่อนไหวอวัยวะในการออกเสียง เช่น ริมฝีปาก ลิ้น คอ หรือทำเสียงในลำคอ การอ่านแบบนี้เป็นข้อบกพร่องที่ต้องรีบแก้ไขเพราะผู้อ่านจะอ่านในอัตราเท่ากับการพูดซึ่งช้ามาก ปกติแล้วคนจะอ่านในใจได้เร็วกว่าการพูดถึง 2 เท่า นักเรียนบางคนอาจจะไม่เคลื่อนไหวอวัยวะที่ใช้ในการออกเสียงแต่จะอ่านถ้อยคำต่าง ๆ ให้ตนเองฟังในใจ ซึ่งอาจจะเป็นผลมาจากความเคยชินที่คิดว่าภาษาเขียนคือ ตัวอักษรแทนเสียง ฉะนั้นต้องออกเสียงก่อนจึงเกิดความคิดหรือสามารถเชื่อมความคิดกับเสียงพูดได้ ตามความเป็นจริงแล้ว การอ่านในใจนั้นเราไม่จำเป็นต้องอ่านให้ครบถ้วนถูกต้องทุกคำ เช่น การอ่านออกเสียง เราอาจข้ามคำไม่สำคัญบางคำไปก็ได้ วิธีแก้ลักษณะการอ่านโดยใช้เสียงก็คือ แสดงให้นักเรียนเห็นว่าการอ่านในใจนั้นอ่านได้เร็วกว่าการอ่านออกเสียง และอาจใช้วิธีการให้นักเรียนสองคนจับคู่กัน แล้วให้ช่วยกันดูว่าเพื่อนอ่านโดยใช้เสียงหรือมีการเคลื่อนไหวปากหรือไม่ นอกจากนี้ก็ใช้วิธีให้นักเรียนเม้มปาก หรือเอามือปิดปากไว้ หรือคาบปลายปากกาหรือดินสอก็ได้

8. นักเรียนรู้จักคำศัพท์น้อย ทำให้เกิดความลังเลในการตีความ นักเรียนบางคนจะหยุดวินิจฉัยคำที่ตนเองไม่รู้ ซึ่งทำให้จังหวะการอ่านไม่ต่อเนื่อง ครูอาจช่วยโดยวิธีการค้นหาคำศัพท์ให้กับนักเรียน นอกจากนี้อาจช่วยโดยการเขียนคำศัพท์และความหมายลงในบัตรคำให้นักเรียนดูสักครู่ แล้วทดสอบโดยถามความหมายของคำที่ให้ดูในบัตรทันที นอกจากนี้ครูควรฝึกให้นักเรียนรู้จักเดาความหมายจากบริบทและประโยคข้างเคียงด้วย

9. การไม่มีสมาธิ เมื่อนักเรียนไม่ตั้งใจอ่านเพราะมัวแต่พะวงถึงเรื่องอื่นที่ไม่ใช่เนื้อหาที่อ่าน การจับใจความและความเข้าใจจะลดน้อยลง ทำให้เกิดการย้อนกลับไปอ่านคำหรือประโยคบ่อยครั้งขึ้น จึงอ่านได้ช้าลง วิธีแก้ไขคือ ตั้งสมาธิให้แน่วแน่ก่อนอ่าน เมื่อจบตอนให้หยุดคิดสรุปสิ่งที่อ่านโดยการเขียน แล้วจึงอ่านต่อไป วิธีการนี้ช่วยให้เข้าใจสิ่งที่อ่านได้ชัดและช่วยความจำอีกด้วย แต่ถ้าไม่สามารถทำให้มีสมาธิได้ ครูควรบอกให้หยุดอ่านสักครู่ แล้วจึงกลับมาอ่านใหม่

จึงอาจสรุปได้ว่า ปัญหาในการอ่านออกเสียงเป็นปัญหาสำคัญในการสอนอ่านของครู ครูควรสืบหาสาเหตุของปัญหาที่ทำให้เด็กเกิดความล้มเหลวในการเรียนเสียก่อน เพื่อที่จะสอนซ่อมเสริมให้ถูกต้อง และวางแผนว่าจะจัดการเรียนการสอนอย่างไรจึงจะเหมาะสมกับปัญหาของเด็กนั้น ๆ โดยมีเทคนิคในการวินิจฉัยอยู่ 2 อย่างคือ

1. การวินิจฉัยอย่างเป็นทางการ มักจะใช้ข้อสอบที่เป็นมาตรฐาน
2. การวินิจฉัยอย่างไม่เป็นทางการ มักจะใช้ข้อทดสอบที่ครูทำขึ้นเองจากการสังเกตและการบันทึกประจำวัน พฤติกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน สังเกตจากผลงานที่ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหรือการบ้าน สังเกตจากการอ่านออกเสียงและอ่านในใจ เป็นต้น

(ประคอง สุทธาร, 2526)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน

งานวิจัยในประเทศและต่างประเทศ เรื่องการอ่านในระดับประถมศึกษา มีมากมายหลายลักษณะ ในที่นี้จะยกตัวอย่างงานวิจัยที่นำไปสู่ปัญหาการอ่าน ดังนี้

งานวิจัยในประเทศ

อภัย แก้วขาว (2515) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดรวบยอด และการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า การสร้างความคิดรวบยอดมีความสัมพันธ์ไปในทางเดียวกันกับความเข้าใจในการอ่าน ความเร็ว ความถูกต้อง และความสามารถในการอ่าน

พิเชฐ อนุกุล (2518) ได้ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของครูในการสอนภาษาไทย ชั้นเด็กเริ่มเรียนที่พูดภาษาไทยไม่ได้ ในจังหวัดยะลา โดยมีความต้องการค้นหาปัญหาและสภาพในการสอนภาษาไทยชั้นเด็กเริ่มเรียนที่พูดภาษาไทยไม่ได้ ใช้แบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นครูที่สอนชั้นเด็กเริ่มเรียน ในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดยะลา จำนวน 122 คน ปรากฏปัญหาเกี่ยวกับตัวนักเรียนเรียงลำดับตามความสำคัญ ดังนี้

1. นักเรียนไม่มีโอกาสใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวัน
2. นักเรียนไม่มีแบบเรียนและเครื่องเรียนเพราะขาดเงิน
3. นักเรียนขาดเรียนเสมอ
4. นักเรียนไม่เห็นความจำเป็นและประโยชน์ในการเรียนภาษาไทย
5. นักเรียนมีเวลาเรียนภาษาไทยน้อยเกินไป
6. นักเรียนมีสุขภาพทางร่างกายไม่สมบูรณ์
7. นักเรียนประหม่า อาย กลัว และถ่อมตน ทำให้เรียนภาษาไทยได้ไม่ดี

8. นักเรียนไม่ยอมออกเสียงหรือพูดภาษาไทย เพราะเชื่อว่าขัดกับหลักการศาสนาอิสลาม

9. นักเรียนคนอื่น ๆ หัวเราะเยาะเพื่อนพูดภาษาไทย

วิทยาลัยวิชาการศึกษา (2518) ได้วิจัยเรื่องการสำรวจแก้ไขข้อบกพร่องทางการพูดของนักเรียนประถมสาธิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร ศูนย์วิจัยพบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีปัญหาในการพูด 3 ประการ คือ พูดไม่ชัด พูดผิดปกติ พูดติดอ่าง เสียงที่เป็นปัญหาคือ ร เสียงควบกล้ำ ร ล และ ร ฟ ท

บังอร ทองพูนศักดิ์ (2522) ได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบ ผลสัมฤทธิ์ในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างวิธีสะกดแบบแจกลูก กับวิธีสะกดตามตัวอักษร ผลวิจัยปรากฏว่า การสอนอ่านด้วยวิธีสะกดแบบแจกลูก มีสัมฤทธิ์ผลสูงกว่าการสอนอ่านโดยวิธีสะกดตามตัวอักษร

โสวัฒน์ โสภานผล (2522) ทำการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการใช้แผนการสอนวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดบุรีรัมย์ ผลวิจัยปรากฏว่าแผนการสอนภาษาไทยสร้างภาระกิจแก่ครูมากเกินไป เนื้อหาและคำใหม่มีมากเกินไป และยังต้องดัดแปลงให้เหมาะสมกับท้องถิ่น กิจกรรมที่กำหนด ไม่สามารถปฏิบัติได้ทั้งหมด

เพ็ญแข สุกิตย์ (2526) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าปัญหาที่มีความเข้มสูง ความเข้มปานกลาง และความเข้มเจือจาง ตามลำดับ ดังนี้

ปัญหาที่พบอันดับแรกคือ ปัญหาออกเสียง ร ล ไม่ชัด คิดเป็นร้อยละ 97.33

อันดับที่ 2 ปัญหาออกเสียง พยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ผิด คิดเป็นร้อยละ 93.33

อันดับที่ 3 ปัญหาอ่านซ้ำ ตะกุกตะกัก ไม่คล่อง ใช้วิธีสะกดคำ และปัญหา อ่านผิด
วรรคตอน แบ่งวรรคตอนไม่ถูก คิดเป็นร้อยละ 86.67

อันดับที่ 5 ปัญหาอ่านคำควบกล้ำไม่ถูก คิดเป็นร้อยละ 84.00

อันดับที่ 6 ปัญหาใช้น้ำช้ำตามที่อ่าน คิดเป็นร้อยละ 82.67

อันดับที่ 7 ปัญหาการวางหนังสือห่างจากตาไม่ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 69.33

อันดับที่ 8 ปัญหาการวางท่าทางขณะอ่านไม่ถูก และปัญหาอ่านตุ๋นตุ๋น คิดเป็น
ร้อยละ 68.00

อันดับที่ 10 ปัญหาการทำปากขมขมบิ คิดเป็นร้อยละ 66.67

อันดับที่ 11 ปัญหาอ่านไม่ออก ต้องอาศัยผู้อ่านให้ฟัง คิดเป็นร้อยละ 64.00

ส่วนปัญหาที่มีความเข้มข้นที่สุดพบ 2 ปัญหาเท่ากันคือปัญหาอ่านเพิ่ม เต็มหรือแทรก
คำเข้าไป กับปัญหาการอ่านไม่ชัด เนื่องจากอวัยวะออกเสียงผิดปกติ คิดเป็นร้อยละ 9.33

โรจน์ ราชประโคน (2526) ได้ศึกษาอิทธิพลของภาษาเขมรที่มีต่อข้อบกพร่อง
ต่าง ๆ ในการพูดและเขียนภาษาไทย ในด้านเสียง ศัพท์ และ โครงสร้าง ของนักเรียนที่
พูดภาษาเขมร ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่พูดภาษาเขมรชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน
100 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นการบันทึกเสียงการเล่าประสบการณ์ การบรรยายภาพและการ
เขียนเรียงความ ผลการวิจัยพบว่า อิทธิพลของภาษาเขมรที่มีต่อข้อบกพร่องในการพูด ได้แก่
การออกเสียงวรรณยุกต์ การออกเสียงตัวสะกด ข้อบกพร่องในการเขียน ได้แก่ ข้อบกพร่อง
ในด้านสะกดการันต์ การใช้ศัพท์สำนวน

อนุศรี อิมประไพ (2530) ได้ทำวิจัยเรื่องการศึกษาข้อบกพร่องในการอ่านออก
เสียงภาษาไทย และการสร้างแบบฝึกหัดเสริม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในเขต
กรุงเทพมหานคร โดยรวบรวมปัญหาในการอ่านของเด็กไทยได้ 5 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 อ่านออกเสียงพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ ผิด

กลุ่มที่ 2 อ่านออกเสียงคำควบกล้ำผิด

- กลุ่มที่ 3 อ่านออกเสียงเพิ่มคำ หรือลดคำ
- กลุ่มที่ 4 อ่านออกเสียงตัว หรือตัว
- กลุ่มที่ 5 ความเข้าใจในเรื่องที่อ่านยังไม่ถูกต้อง

หลังจากรวบรวมปัญหาได้แล้ว ผู้วิจัยก็สร้างแบบฝึกซ้อมเสริมข้อบกพร่องในการอ่านออกเสียง สำหรับนักเรียนทั้ง 5 กลุ่ม กลุ่มละ 10 แบบฝึก จำนวนทั้งหมด 50 แบบฝึก ผลการวิจัยพบว่าข้อบกพร่องในการอ่านออกเสียงของนักเรียนทั้ง 5 กลุ่ม ก่อนและหลังการเรียนซ่อมเสริม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

งานวิจัยในต่างประเทศ

ฮิลเลียน (Hilliand, 1934) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสามารถด้านการอ่านพบว่าปัจจัยต่าง ๆ ทบประการ ที่มีอิทธิพลต่อการอ่าน คือ

1. ระดับสติปัญญา
2. การเข้าใจความหมายของศัพท์
3. อัตราความเร็วในการอ่าน
4. ความสามารถในการนำสิ่งที่อ่านไปใช้
5. การเคลื่อนไหวริมฝีปากมีความสัมพันธ์กับการออกเสียง
6. ความสามารถที่จะรวบรวมใจความ

เกรดเลอร์ (Kriedler, 1975) ได้ศึกษาเกี่ยวกับทักษะต่าง ๆ ที่ใช้ในการอ่าน ผลการศึกษาพบว่าทักษะสำคัญที่ใช้ในการอ่าน คือ

1. การกวาดสายตาในการอ่าน
2. ความสามารถที่จะจำแนกความแตกต่างระหว่างตัวอักษร คำ และกลุ่มคำ
3. ความสามารถเชื่อมโยงคำ และความหมายได้ทันทีที่เห็นตัวหนังสืออื่น ๆ

4. ความสามารถในการตีความคำศัพท์ที่ตนไม่รู้ความหมาย ด้วยการหาจากความสัมพันธ์ในเนื้อหา

ฮอร์น (Horne, 1977) ได้จัดโปรแกรมการอ่านพิเศษสำหรับนักเรียนระดับ 2-3 ที่มีข้อบกพร่องในการอ่าน โดยจัดสอนเป็นกลุ่มย่อยและรายบุคคล ซึ่งใช้เทคนิคการสอนหลาย ๆ อย่าง ผลการวิเคราะห์คะแนนก่อนสอนและหลังสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ มีความสามารถในการอ่าน เพื่อความเข้าใจและมีความก้าวหน้าในด้านคำศัพท์เพิ่มขึ้น

ลีส (Lees, 1989) ได้ศึกษาการวิเคราะห์ความเข้าใจในการอ่านและพัฒนาการอ่านของนักอ่านที่ด้อยและไม่ดี การศึกษานี้นำมาใช้เพื่อเชื่อมโยงแนวทางของการวิเคราะห์ความเข้าใจการอ่าน และพัฒนาการในเด็กที่มีปัญหาการอ่านและการอ่านในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ผู้วิจัยจะประเมินผลทักษะย่อยที่เกี่ยวข้องกับการจำคำ พร้อมกับการออกเสียงคำ การออกเสียงทั้งประโยค การแบ่งลักษณะการเปลี่ยนแปลงความหมายของคำ การอ่านตามพจนานุกรม การจับคู่โดยใช้สายตา การเปลี่ยนความหมายของคำ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการพัฒนาทักษะการอ่านที่อาศัยทักษะที่มีอยู่แต่ก่อน จะลดลงในเรื่องการจำคำทั้งในเด็กที่อ่านดีและไม่ดี แต่จะมีการใช้ทักษะการถอดคำที่เป็นของตนเองเพิ่มมากขึ้น ถึงแม้ว่าการพัฒนาจะนำไปสู่การใช้ทักษะการใช้สายตาโดยตรงเพิ่มมากขึ้น แต่ข้อมูลก็ชี้ให้เห็นว่าทุกกลุ่มยังใช้อัติผลของการออกเสียงตามพจนานุกรม การพัฒนาในเด็กที่อ่านได้ดีและไม่ดีจะมีความแตกต่างกัน การพัฒนาของเด็กที่อ่านไม่ดี จะอาศัยพื้นฐานที่มีอยู่ก่อน แต่เด็กที่อ่านได้ดีจะอาศัยความรู้ที่ได้อีกมาภายหลังในการพัฒนาการอ่าน

คิตเทล (Kittell, 1963) ได้ศึกษาสติปัญญาและการอ่านของนักเรียนที่เรียนรู้อังกฤษในเมืองเบอร์คเลย์ มลรัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา โดยทำการทดสอบครั้งแรกเมื่อกลุ่มตัวอย่างเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และทดสอบครั้งที่ 2 เมื่อเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลปรากฏว่า

1. ความสามารถของสมองด้านภาษาและด้านการอ่านของเด็กที่เรียนรู้สองภาษา ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ต่ำกว่าความสามารถของสมองทางด้านอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ภาษา
2. ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ความสามารถของสมองด้านภาษาและด้านการอ่านของเด็กที่เรียนรู้ภาษาเดียวจะสูงกว่าเด็กที่เรียนรู้สองภาษา
3. ความสามารถของสมองด้านภาษาและด้านการอ่านของเด็ก ที่เรียนรู้สองภาษา ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สูงกว่าความสามารถของสมองด้านอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ภาษา ซึ่งตรงข้ามกับความสามารถของเด็กที่เรียนรู้เพียงภาษาเดียว
4. ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เด็กที่เรียนรู้สองภาษามีความสามารถเฉลี่ยทางการอ่านและวาทะทางสมองสูงกว่าเด็กที่เรียนรู้เพียงภาษาเดียว

แคเรย์ (Carey, 1969) ได้ศึกษาเปรียบเทียบโปรแกรมการสอนอ่านกับผลสัมฤทธิ์ในการอ่านของเด็กเรียนช้า กลุ่มตัวอย่างมี 2 กลุ่ม แบ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 เรียนโดยใช้โปรแกรมสื่อการสอน กลุ่มทดลองที่ 2 เรียนโดยครูเป็นผู้สอนและใช้สื่อโดยตรง ส่วนกลุ่มควบคุมใช้ทั้งสองวิธี ซึ่งแล้วแต่ครูผู้สอน ผลปรากฏว่า

1. กลุ่มทดลองที่ 1 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคำมากกว่ากลุ่มควบคุม แต่ไม่แตกต่างกันในด้านความเข้าใจในการอ่าน
  2. กลุ่มทดลองที่ 2 มีความสามารถมากกว่ากลุ่มควบคุม ทั้งในด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคำ และความเข้าใจในการอ่าน
  3. กลุ่มควบคุมมีความสนใจในการอ่านน้อย และมีความรู้เกี่ยวกับคำค่อนข้างต่ำ
- จากการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาความสามารถในการอ่านของเด็กต้องคำนึงถึงความต่อเนื่องของการสอนอย่างมีระบบของครู และการใช้สื่ออย่างระมัดระวัง เพื่อจะได้เป็นการช่วยปลูกฝังหลักการสอนขั้นพื้นฐานให้แก่เด็ก

จากผลงานวิจัยเกี่ยวกับการอ่านทั้งในและต่างประเทศ กล่าวสรุปได้ว่าเด็กแต่ละคนจะมีความสามารถในการอ่านแตกต่างกัน ปัญหาในการอ่านเกิดขึ้นจากสาเหตุหลายประการ เช่น สาเหตุจากครูผู้สอน จากตัวนักเรียนเอง หรือเกิดจากปัญหาการใช้แผนการสอนวิชา

ภาษาไทย การสอนซ่อมเสริม การใช้แบบฝึก การสร้างโปรแกรมการอ่าน มีความสำคัญ
ต่อการแก้ไขปัญหาการอ่านของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนอ่านได้ถูกต้อง และพัฒนาการอ่านให้ดีขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย